

Täysistunto

Torstai 7.3.2024 klo 16.00—18.03

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 18.03.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (16.00—18.03).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Riikka Purra
opetusministeri Anna-Maja Henriksson
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
työministeri Arto Satonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz
tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala
sisäministeri Mari Rantanen
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla oleville ministereille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

2.1. Suullinen kysymys lakko-oikeuden rajaamisesta (Johanna Ojala-Niemelä sd)

Suullinen kysymys SKT 32/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten aloitetaan. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa rouva puhemies! Isänmaa on vakavassa kriisissä. Hallitus on omalla toiminnallaan ajanut Suomen työmarkkinat kaaokseen. Olette otaneet työnantajien paikan sopimuspöydässä. Tämä on tietoinen valinta, ja vastuu on yksin teillä. Hallituksen aikaansaama poliittisten lakkojen aalto johtuu teidän jääräpäisyydestänne olla kuuntelematta toista osapuolta, työntekijöitä. Työntekijät ovat kyllä esittäneet hallitukselle vaihtoehtoja, mutta kieltäydytte kuuntelemasta ja neuvottelemasta.

Nyt tilanteen aukaisemiseksi tarvitaan johtajuutta. Sitä ei teiltä löydy, vaan Suomi-laiva ajaa kovaa vauhtia karille seurauksista piittaamatta. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri Purra, te lupasitte ennen vaaleja, että työntekijöiden lakko-oikeuteen ei kosketa. Oletteko valmis löytämään tasapuolisen, kaikkia osapuolia tyydyttävän ratkaisun tilanteeseen? Oletteko valmis avaamaan aidot neuvottelut, [Puhemies koputtaa] joissa kuunnellaan myös työntekijöitä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pidetään minuutin mittaisina kysymykset ja vastaukset, niin että saadaan enemmän täällä sitten niitä kysymyksiä ja vastauksia. Ja kukas vastaa? — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.03 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanne työmarkkinoilla ja julkisessa taloudessa ylipäättänsä on hyvin huolestuttava. Hallitus vie eteenpäin hallitusohjelmansa mukaisia toimia, jotka ovat välttämättömiä. Työmarkkinoille esitetään toimia, joilla pyritään helpottamaan meidän työllistämisen mahdollisuuksia, helpottamaan yritysten toimintamahdollisuuksia, lisäämään meidän kilpailukykyä, korjaamaan niitä jäykkyyksien aiheuttamia ongelmia, jotka Suomeen ovat syntyneet. Valitettavasti suhteessa verrokkimaihimme me tulemme merkittävästi takana.

Lakoista, poliittisista lakoista, jotka on suunnattu hallitusta ja hallitusohjelmaa vastaan, vastaavat yksinomaan ne käynnistäneet tahot eli tässä tapauksessa ay-liitot ja niiden johtajat. Hallitus on koko ajan neuvotellut tietyistä kysymyksistä, on ollut työryhmiä. Valitettavasti työryhmiin eivät kaikki ole halunneet osallistua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Ensimmäisen lisäkysymyksen esittää edustaja Ojala-Niemelä.

16.04 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äskeisen vastauksen perusteella varapääministeristä ei ole sopijaksi. Pääministeri ei ole paikalla ratkomassa akuuttia työmarkkinakriisiä tai edes täällä kyselytunnilla, vaan Euroopan oikeis-

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

topuolueiden vaalikampanjan lanseerausjuhlissa. Onko tämä pääministerin tärkeysjärjestys asioille?

Työelämän heikennykset osuvat pahasti palkansaajiin. [Vilhelm Junnilan välihuuto] Ensin lakko-oikeutta rajataan, sitten työttömyysturvaa leikataan ja työehtoja heikennetään. Kaiken lisäksi ministeri Satonen on perustellut heikennyksiä väärillä tiedoilla täällä eduskunnassa. Ministeri Satonen, olette itekin täällä tällä viikolla todennut, että palkansaajien jättämä kompromissiesitys ei ole hirveän kaukana hallituksen jättämästä esityksestä. Jos ratkaisu ei ole kaukana, miksi ette tartu siihen? Ettekö te halua ratkaista tätä aiheuttamaan ne kaaosta, vai onko jokin taustalla vaikuttava taho kieltänyt teitä neuvottelemasta ja sopimasta työntekijöiden kanssa? [Välihuutoja oikealta]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri Satonen.

16.05 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korjataan ensinnäkin sen verran, että taisin sanoa niin, että myötätuntolakkojen osalta tämä SAK:n esitys ei ole hirveän kaukana siitä hallituksen esityksestä, joka on eduskunnassa. Esimerkiksi poliittisten lakkojen osalta se on varsin kaukana, ja paikallisessa sopimisessa on asioita, joita SAK on tuonut esille ja joita he voivat nyt lausuntokierroksella myös virallisesti lausua. Kun se lausuntokierros on käyty, niin sen jälkeen päätetään niistä yksityiskohdista, jotka tähän paikalliseen sopimiseen liittyvät. Mutta ei tämä päätöksenteko voi olla sellaista, että vain yhden osapuolen näkökulma otetaan huomioon, vaan kaikki muutkin osapuolet lausuvat siihen — siihen lausuvat Suomen Yrittäjät, työnantajapuoli ja muut ammattiliitot, ja sen jälkeen katsotaan sitä lopullista ratkaisua. Esimerkiksi tähän työrauhalaikiin, joka täällä eduskunnassa nyt on, jätti eriävän mielipiteen palkansaajapuoli mutta myös työnantajapuoli, ja hallituksen ehdotus on niiden kahden näkemyksen välistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Lyly.

16.06 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viisas hallitus tässä talous- ja työllisyystilanteessa rauhoittaisi ensimmäisenä työmarkkinat. Palkansaajajärjestöiltä on tullut viime aikoina monia ehdotuksia siitä, miten tätä ongelmatilannetta voitaisiin ratkaista — viimeksi tällä viikolla. Hallitus kuitenkin jääräpäisesti pitää kiinni siitä, että mennään vain hallitusohjelman mukaan eikä sivuille vilkaista ja toteutetaan sitä työnantajien tekemää linjaa, joka teillä on hallitusohjelmassa. Ja työnantajat ovat takavasemmalla odottamassa, miten hallitus tässä pärjää.

Nyt kun te huomenna kokoonnutte, arvoisa ministeri Satonen, niin kysyttekö te osallistujilta siellä, miten tämä umpisolmu aukaistaan ja miten tästä päästään neuvotellen eteenpäin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Satonen.

16.07 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten valtiovarainministeri sanoi: Jos tässä nyt joku puhuu umpisolmusta, niin se on niiden aiheuttama, jotka näitä lakkoja tässä järjestävät. [Välihuutoja] Siis se on aivan päivänselvä asia. Se huomina keskustelutilaisuus, jonka pääministeri vetää ja jossa olen myös mukana, keskittyy nimenomaan tähän vientivetoiseen palkkamalliin, koska siinä asiassa, luu-

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

len, on hyvin laaja yksimielisyys jopa tässä salissa. Siinä asiassa olisi saatavissa kaksikantaisten neuvottelujen kautta paras mahdollinen lopputulos, ja sen takia sitä haetaan.

Näitten muiden asioiden osalta, kuten olen tässä jo koettanut kuvata, on se, että jokaista lakia on valmisteltu kolmikantaisessa työryhmässä, ja siellä on otettu huomioon yksityiskohdissa niitä näkemyksiä molemmin puolin, mutta ei etujärjestöllä voi olla veto-oikeutta siihen, mimmoisia lakeja hallitus voi tuoda eduskuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Malm.

16.08 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tämä ministerin puheenvuoro nyt kuulostaa vähän siltä, että hallitukselta ovat hanskat tippuneet jo ai-koja sitten. [Välihuutoja oikealta] Ministeri Satonen, te olette toistuvasti sanonut, että lakko-oikeuden rajoittaminen perustuu Ruotsin voimassa olevaan oikeuskäytäntöön, ja tämä ei pidä paikkaansa. Te olette antanut eduskunnalle väärää tietoa. On aika myöntää, että olette puutteellisesti valmistautunut lakiesitykseen, jolla kajotaan merkittäväällä tavalla suomalaisen yhteiskunnan perusperiaatteisiin, joihin kuuluu sananvapaus, mielipiteen kunnioittaminen ja lakko-oikeus.

Tämän lisäksi lakiesityksessä on virhe. Hallituksen esityksessä sanotaan, että esitettyjen lakkojen rajoittaminen säästää työaika- vuodessa arviolta 260 000 tuntia eli yhden tunnin jokaista työllistä kohden. Se ei pidä paikkaansa. Oikea luku on kuusi minuuttia eikä yksi tunti. Eikö nyt olisi jo syytä vetää pois väärin perustein tuotu laki täältä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja ministeri Satonen.

16.09 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen puhunut oikeuskäytännöstä, kun olisi pitänyt puhua oikeuskirjallisuudesta — sen myönnän, näin on — mutta sitä voi sitten varmaan arvioida, kun työelämä- ja tasa-arvovaliokunta järjestää kuulemisensa, miten Ruotsissa sitten tulkitaan tämä asia, mutta se on nyt ihan oma kysymyksensä.

Me ollaan tekemässä nyt Suomelle lainsäädäntöä, ja minusta jokaisen se pitäisi ymmärtää, kun me katsotaan niitä eilen tulleita lakkoilmoituksia, että voiko todellakin olla Suomessa niin, että kuka tahansa voi mistä tahansa syystä koska hyvänsä ilmoittaa, että nyt on poliittinen lakko, ja se voi johtaa jopa siihen, että meillä esimerkiksi tulee polttoaineen saatavuuden kanssa ongelmia. Onko todellakin niin, että meillä ei ole tarpeen tehdä lainsäädäntöä, jossa määritellään pelisäännöt poliittisille lakoille? [Vilhelm Junnila: Veronmaksaja kärsii!] Nyt se laki on täällä eduskunnassa, ja tämä eduskunta päättää sitten, missä muodossa se etenee.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman.

16.11 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt pahasti näyttää siltä, että tämä tilanne työmarkkinoilla on kirpoamassa hallituksen otteesta. Valtiovarainministeri ja hänen puolueensa edustajat pyrkivät kärjistämään tilannetta [Vilhelm Junnila: Hekö niitä lakkoja järjestelivät?] sen sijaan, että täällä etsittäisiin ratkaisuja. Kun pääministeri on Bukarestissa, niin kyllä nyt katseet kohdistuvat teihin, hyvä työministeri. Ja kun te olette toistuvasti sanonut, että vaihtoehtoja ja neuvotteluhaluutta pitäisi löytyä, niin

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

tässähän tiistaina kuultiin, että palkansaajat ovat tehneet erittäin merkittävän vastaantulon keskeisissä asioissa, mitä tulee niin työtaistelulainsäädäntöön kuin paikalliseen sopimiseen ja moneen muuhun — niin merkittävän, että te jopa itse myönsitte A-studiossa, että lähelle on jo tultu. [Ben Zyskowicz: Yhdessä asiassa!] Ja ilmeisesti on niin, että te olette saanut tämän tarjouksen jo aikaisemmin, viikkoja sitten.

Ministeri Satonen, teidän vastuullanne on se, mitä työmarkkinoilla tapahtuu. [Perussuomalaisen ryhmästä: Tarjous, josta ei voi kieltäytyä!] Kertokaa nyt eduskunnan edessä: Oletteko edes esittänyt kertaakaan pääministerille, että eikö olisi aika [Puhemies koputtaa] ottaa kokonaisuus pöydälle ja neuvotella asia ja vakauttaa työmarkkinat? Oletteko esittänyt tätä pääministerille? [Vilhelm Junnila: Eloranta kysyy!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Satonen.

16.12 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä luulen, että tällaiset keskinäiset keskustelut eivät ole sellaisia, että niitä lähdetään täällä avaamaan. Mutta on totta, kuten sanoin, että myötätuntolakkojen osalta ei olla hirveän kaukana. Valitettavasti Jarkko Eloranta kyllä kommentoi sen minun puheenvuoroni jälkeen, että vähän kauempana ollaan, mutta toivon, että olen itse oikeassa, että niin kaukana ei olla. Ja kuten sanoin, se toinen keskeinen kohta, johon SAK on myös tässä viitannut, liittyy paikalliseen sopimiseen, ja se asia on nyt kesken. Se on lausuntokierroksella, ja minä nyt oletaisin, että SAK myös virallisesti lausuu niitä samoja asioita, jotka on tuonut julkisuuteen. Sen jälkeen on paikallaan katsoa se asia.

Mutta jos joku eilen seurasi, kun Teollisuusliiton edustaja ja Suomen Yrittäjien edustaja olivat A-studiossa tästä asiasta keskustelemassa, niin sen keskustelun jälkeen jokainen varmaan ymmärsi, että jos tässä haetaan jotain neuvotteluratkaisua näiden osapuolten kesken, se ei ratkea sitä kautta ikinä, [Välihuutoja vasemmalta] vaan se vaatii nimenomaan sen, että me tuomme lainsäädännön, jossa huomioidaan eri osapuolten näkemyksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Täällä on monella ryhmällä kysymys samasta teemasta, jotenka lähdetäänpä käymään niitä tässä välissä läpi. Palataan kyllä sitten kaikkiin ryhmiin vielä tämän asian tiimoilta.

2.2. Suullinen kysymys polttoaineen saatavuudesta lakon aikana (Vesa Kallio kesk)

Suullinen kysymys SKT 33/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten keskustan eduskuntaryhmä ja edustaja Kallio.

Keskustelu

16.13 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa puhemies! Maan asiat ovat menossa huonoon suuntaan. Työmarkkinatilanne herättää huolta meissä kaikissa. Suurin huoli on, että Suomi on pysähtymässä. Aika kuluu, mutta ratkaisun avaimia työmarkkinatalukon avaamiseen ei näytä löytyvän. Nyt ei ole kyse siitä, kumpi osapuoli on lukko ja kumpi avain, tarvitaan ratkaisuja.

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

Ratkaisujen sijaan täällä salissa haetaan usein syyllisiä. Tämä riita ei ratkea tuomioita jakamalla. [Sanna Antikainen: Mikä teidän ratkaisunne on?]

Nyt syvenevä riita on yhä enemmän vaikeuttamassa suomalaisten arkea, erityisesti arjen liikkumista. Jos ei ole hymy ollut herkässä tankilla aiemmin, niin nyt se uhkaa hytyä lopullisesti. Kuten ministeri Satonen totesi, pahimmillaan polttoaineen saatavuus on uhatuna lähiviikkoina. Kysymys hallitukselle kuuluukin: miten se varmistaa polttoaineen saatavuuden koko Suomessa lakon aikana? [Jenna Simulan välihuuto] Kyse ei ole vain polttoaineista vaan ruuasta ja myös vaikkapa lääkkeistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja ministeri Satonen, vai kuka ottaa? — Liikenneministeri Ranne, olkaa hyvä.

16.15 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Nyt totean ensin tähän, että tähän on ihan ilman muuta energiaministerin rootelia. Eli ministeri Mykkänen ei ole täällä paikalla, mutta voin todeta muutaman asian.

Eli meillä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom pitää yllä tilannekuvaa näistä lakon vaikutuksista, siitä, kuinka tämä vaikuttaa, ja siitä, miten siihen pitäisi puuttua. Toivon todella, että lakkoilijat ymmärtävät tämän, että ei varmasti ole kenenkään etu, että maata ajetaan poikkeusoloihin [Välihuuto vasemmalta] ja että ruvetaan säännöstelemään polttoainetta. Siinä tulee itse asiassa liikenne- ja viestintäministeriölle sitten velvollisuuksia.

Toivoisin todella, että tämä ratkaistaan järkevästi eikä niin, että meidän vientiämme ajetaan alas, [Välihuutoja vasemmalta] meidän talouttamme ajetaan alas ja lopputuloksena on, että kaikkien pitää säästää entistä enemmän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni.

16.16 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaikki, mikä on mahdollista, ei ole välttämättä aina viisasta. Teillä on toki oikeus viedä enemmistöllänne juuri sellaisia lakeja läpi kuin haluatte, mutta te ette voi kiistää sitä, että niillä on heijastusvaikutuksia yhteiskunnassa myös muualle. Jos hallitus olisi viisas, te toisitte myös jonkinlaisia, edes jonkinlaisia, parannuksia niille ihmisille, jotka nyt ovat huolissaan omista oikeuksistaan: tavallisille työntekijöille. Ja ne kaikki eivät edes maksa mitään. Te ette ole esittäneet esimerkiksi hallintoedustuksissa työntekijöiden aseman parantamista, [Kimmo Kiljunen: Hyvä idea!] ei yhden ainoaa esitystä. Tästä varmasti tulee tämä kritiikki, [Perussuomalaisten ryhmästä: Mitäs keskustasta esittää? Tyhjä paperi!] miksi hallitus toimii näin yksipuolisesti. Ja luoko se enemmän turvaa työmarkkinoille vai turbulenssia esimerkiksi syksyä varten? Joten kysynkin arvoisalta hallitukselta: miksi te ette ole miettineet näitä teidän työelämäuudistuksianne niin, että siellä olisi myös aidosti parannuksia, kuten muissa Pohjoismaissa aikanaan on tehty?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Satonen.

16.17 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt jos katsotaan hallitusohjelmaa laajemmin kokonaisuutena, niin siellä on esimerkiksi tuloveron kevennyksiä, jotka tulevat palkansaajille. Eli palkansaajien ostovoima on parantu-

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

nut. Kyllä sitä pidän aika lailla huomattavana asiana ja myöskin sitä, että yritetään arjen kustannuksia hillitä sikäli kuin se on mahdollista.

Mutta tähän henkilöstön edustavuusasiaan. Siitä olen itsekin todennut ja sanon sen nytkin, että se on yksi asia, jota voidaan miettiä esimerkiksi osana sitä, jos syntyy esimerkiksi kaksikantainen ratkaisu vientivetoisesta palkkamallista. Osana sitä voisi olla esimerkiksi henkilöstön edustavuusasia. Ja se, minkäkokoiisiin yrityksiin, on tietysti toinen kysymys vielä, mutta en itse lähtökohtaisesti suhtaudu tähän kriittisesti, koska uskon, että monissa yrityksissä on hyviäkin kokemuksia tästä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys lakko-oikeuden rajaamisesta (Aino-Kaisa Pekonen vas)

Suullinen kysymys SKT 34/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Täällä on myöskin vasemmistoliiton ryhmällä tästä kysymys. — Edustaja Pekonen.

Keskustelu

16.18 Aino-Kaisa Pekonen vas: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ministeri Satonen, te lupasitte välikysymyskeskustelussa eduskunnalle, että kolmikantaisissa työryhmissä hyödynnetään eri osapuolten asiantuntemusta ja täsmennetään esityksiä, myös esitystä lakko-oikeudesta. No, nyt kuitenkin julkisuustietojen perusteella työntekijäosapuoli ei ole saanut työryhmässä edes tiedoksi niitä lisäheikennyksiä, joita olette esitykseen tehneet elinkeinoelämän linjan mukaisesti. Sinne on ilmestynyt esimerkiksi uusi linjaus, jonka mukaan myös alle 24 tuntia kestävä poliittinen lakko voisi olla laiton.

Onko nyt niin, että teillä on jonkinlainen epävirallinen kaksikanta, jossa nämä uudistukset tosiasiassa valmistellaan Etelärannan herrojen kanssa ja kolmikannan ohii? Puhuitteko te totta eduskunnalle tästäkään asiasta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja ministeri Satonen.

16.19 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten sanoin, tämä työrauhalakiesitys ei miellyttänyt kumpaakaan osapuolta, vaan molemmat jättivät eriävän mielipiteen. Siellä tehtiin toki tämän työryhmätyön jälkeen tiettyjä muutoksia, ja siellä oli esimerkiksi sellainen kohta — jos puhutaan nyt tälle työntekijäpuolelle tärkeistä uudistuksista — että laittomien lakkojen kohdalla ammattiliiton osastojen lakkosakkojen osalta voidaan huomioda sen ammattiliiton osaston varallisuus, jolloin sitä lakkosakon määrää voidaan vähentää tai se voidaan jossain tilanteessa jopa poistaa. En usko, että tämä on tullut sinne työnantajan edustajien tuomana, vaan se kertoo siitä, että siellä työrauha-työryhmässä voidaan näihin yksityiskohtiin vaikuttaa, kuten muissakin. Samanlaisia esimerkkejä löytyy myös paikallisen sopimisen työryhmästä.

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys vientivetoisesta palkkamallista (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 35/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Myös Liike Nyt haluaa esittää tästä kysymyksen. — Edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.20 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Ministeri Satonen, teille sanoisin suoraan, että yritysten hallitukseen työntekijöiden ottaminen on yrityksen etu, koska silloin työntekijät tietävät, mitä yrityksessä tapahtuu — tuleeko siellä irtisanomisia, tuleeko siellä muita säästöjä — se on kaikkien etu silloin. Minä en ymmärrä, miksi sitä asiaa pitää yleensä miettiä. Ruotsissa se toimii erittäin hyvin. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] — Ruotsissa se toimii erittäin hyvin, ja kukaan ei vain ota sitä Suomessa, niin että turha huudella tästä vierestä.

Mutta minun kysymykseni kuuluu seuraavasti: Vientivetoinen malli. Millä tavalla se tullaan toteuttamaan? Tehdäänkö siitä laki, jota minun mielestäni ei pystytä tekemään, vaan millä tavalla te meinaatte saada sen kirjoihin ja kansiin niin, että se tulee tulevaisuudessa toteutumaan? [Vasemmalta: Erinomainen puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Satonen.

16.21 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä jo käytiin keskustelua tästä henkilöstön edustavuudesta, niin että ehkä siihen ei nyt enää tässä vastauksessa. Mutta sitten jos mietitään, millä tavalla tämä vientivetoinen palkkamalli on mahdollista ratkaista, niin juuri sen takia se huomina keskustelukin on kutsuttu, että siinä paras malli on ilman muuta rakentaa se niin kuin Ruotsissakin on tehty, neuvottelujen kautta, kaksikantaisesti neuvottelujen kautta, jolloin saadaan sellainen malli, joka lähtee viennin kilpailukyvyssä liikkeelle mutta huomioi myös sisämarkkinat ja julkisen sektorin. Se on täysin mahdollista rakentaa. Jos siinä ei onnistuta, niin sitten hallitus tuo sen hallitusohjelman kirjauksen mukaisen lakiesityksen, jossa rajataan valtakunnansovittelijan ja sovittelulautakunnan liikkumavaraa, mutta se ei tietenkään tule estämään sopimista yli sen. Mutta juuri sen takia, koska se olisi viisainta tehdä yhteistyössä, tätä yhteistyön kättä nyt tarjotaan, ja toivon, että myös SAK siihen lähtee mukaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä! Oppositio hiljeni!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys lakkojen vaikutuksesta ulkomaankauppaan (Ville Kaunisto kok)

Suullinen kysymys SKT 36/2024 vp

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Myöskin kokoomuksen eduskuntaryhmälä on tästä aiheesta kysymys. — Edustaja Kaunisto.

Keskustelu

16.23 Ville Kaunisto kok: Arvoisa rouva puhemies! Toivoisin katsetta isoon kuvaan. Suomalainen teollisuus on kautta aikain ollut Suomen, isänmaan, yksi hyvinvoinnin kulmakivistä, ja se pyörittää edelleen maakuntia ja suuriakin kaupunkeja. Globaali ja Euroopan sisäinenkin kilpailu teollisista investoinneista on raakaa, samaan aikaan kun elämme teollisuuden uutta nousua ja maat jaetaan uusiin voittajiin ja häviäjiin.

Se, että ay-liike uudistumisen sijaan kohtuuttomilla ja kahden viikon mittaisilla lakoilla sulkee suomalaisen teollisuuden, riskeeraa suomalaisen ahkeran palkansaajan tulevaisuuden, ei ole kiinni tässä maailmanajassa. [Vasemmalta: Tuo on liioittelua!] Lakkoherkkä Suomi tarvitsee säännöt poliittisille lakoille.

Arvoisa ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Tavio, [Puhemies koputtaa] kysyisin teiltä: [Puhemies koputtaa] miten vahingollisia vientiteollisuuteen kohdistuvat poliittiset lakot ovat Suomen ulkomaankaupalle, ja toisaalta miten ne vaikuttavat [Puhemies koputtaa] Suomen houkuttelevuuteen investointikohteena?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pidetään minuutin mittaisia kysymyksiä. — Ja sitten ministeri Tavio.

16.24 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Suomen kauppataase on viime vuodelta lähes nolla, ja meidän olisi ehdottoman tärkeää saada se ylijäämäiseksi, jotta me pystymme sillä vientitulolla rahoittamaan hyvinvointiyhteiskuntaa, [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] mitä me niin kipeästi tarvitsemme, kuten edustaja tuossa kuvasi.

Suomen ulkomaankaupan vienti, tavaravienti, oli Tullin tilaston mukaan viime vuonna 1,5 miljardia euroa viikossa. Näin ollen kahden viikon lakkoajalta se on 3 miljardia euroa. [Oikealta: Ohhoh!] Jos otetaan tähän laskelmaan omana arvionani, että noin 10 prosenttia tavaroista kulkisi silti, niin se merkitsisi, että tavaraa seisoo 2,7 miljardin euron arvosta. [Oikealta: Voi luojaa!] Tietysti yritysten puolesta voi todeta, että tavara liikkuu sitten lakkojen jälkeen normaalisti ja toimitukset saadaan tehtyä, mutta on selvää, että tästä on vientiteollisuudelle valtavaa vahinkoa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys hallituksen palkkamallista (Otto Andersson r)

Suullinen kysymys SKT 37/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Myöskin ruotsalainen eduskuntaryhmä haluaa esittää tästä kysymyksen. — Edustaja Andersson, Otto.

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

Keskustelu

16.25 Otto Andersson r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Lakko-oikeus on keskeinen oikeus, ja se säilyy sellaisena myös jatkossa. Hallitus ei ole millään tavalla rajoittamassa lakko-oikeuden ydintä. Oikeus vaikuttaa lakoilla omiin työehtoihin ennen uuden työehtosopimuksen solmimista säilyy muuttumattomana, ja se on hyvä muistaa tässä keskustelussa, koska tässä salissa se välillä vaikuttaa unohtuvan.

Tällä hetkellä meillä on tilanne, jossa poliittisilla lakoilla suljetaan työrauhan aikana vientivetoisen Suomen satamat ehkä jopa kahdeksi viikoksi. Sillä voi olla kauaskantoiset vaikutukset sekä meidän yrityksiin että suomalaisiin työpaikkoihin, [Eveliina Heinälouman välihuuto] ja hallitus on nyt siis rajoittamassa poliittisia lakkoja, ei kieltämässä niitä.

Ministeri Satonen, teillä on RKP:n täysi luottamus. Haluan kysyä teiltä: miten tärkeä huomina kokous palkkamallista on, ja miten tärkeää olisi, että työmarkkinaosapuolet sen osalta valaisevat neuvottelupöytää?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Satonen.

16.26 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä se on hyvin, hyvin tärkeää, koska kuten tässä olen yrittänyt jo aiemmin kuvata, tämän palkkamallin osalta meidän pitäisi onnistua samanaikaisesti useammassa asiassa.

Ensimmäinen on se, että kun me ollaan vientiriippuvainen talous — me taidetaan olla 20 maan joukossa, jotka ovat eniten viennistä riippuvaisia koko maailmassa — niin se on itsestään selvää, että sellaisessa maassa viennin kilpailukyky on ihan keskeinen talouden ja työllisyyden kannalta. Eli sen täytyy lähteä siitä viennin kilpailukyvestä.

Mutta samaan aikaan on tietysti tärkeää, että kun meillä on esimerkiksi julkisen sektorin naisvaltaisia työvoimapula-aloja, hoitoala, opettaja-ala ja näin poispäin, niin sinne pitää myös löytää ratkaisu, joka toimii tässä isossa kokonaisuudessa. Kuten me Ruotsista nähdään, se on täysin mahdollista löytää jopa niin, että palkkatasa-arvo samaan aikaan paranee, kun tämä vientivetoinen malli on muodossaan, kun siinä ovat ne tietyt reunaehdot.

Pidän todella tärkeänä, että tässä asiassa päästäisiin eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne.

16.28 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Purra on usein, kerta toisensa jälkeen todennut, että asiat ovat välttämättömiä tehdä. Kuitenkaan Suomi ei tilastojen valossa ole varsinaisesti lakkoherkkä maa, [Vasemmalta: Juuri näin!] ja lakoissa menetetyt työpäivät, työtunnit ovat itse asiassa olleet pitkässä linjassa laskemaan päin. Onkin hyvä kysymys, onko tämä valittu linja nyt Suomen talouden etu todella.

Itse asiassa kiinnittäisin huomion siihen, että menestyvän talouden kulmakivi on luottamus. Se, että ihmiset luottavat toisiinsa, auttaa kaikkea kaupantekoa ja taloudellista toimintaa. [Vilhelm Junnila: Kannattaa luottaa hallitukseen!] Se, että ihmiset luottavat tulevaisuuteen, auttaa tekemään investointeja, ottamaan riskejä, tämän tyylistä. Sitähän meidän täytyisi rakentaa. Mutta kun kuuntelee, miten ministerit tässä hallituksessa puhuvat eri osapuolista, miten he kuvailevat Suomen taloutta ja miten tähän tilanteeseen työmarkkinoilla on ylipäänsä suhtauduttu, niin en ihmettele, että suomalaisten luottamus talouteen heikkenee. Kysymys yksinkertaisesti on: miten te meinasitte palauttaa suomalaisten luottamuk-

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

sen siihen, että tämä on oikeasti hyvä maa elää, yrittää ja tehdä kauppaa? [Suna Kymäläinen: Ei ainakaan leikkuulaudoilla!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja pääministerin sijainen, ministeri Purra.

16.29 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyydän kysyjää katsomaan tilastoja poliittisista lakoista ja niihin käytettyjen päivien määrästä. Yritetään muistaa, että me puhumme täällä koko ajan poliittisista lakoista — emme työehtosopimukseen, emme palkkoihin liittyvistä lakoista, [Suna Kymäläinen: Ei tietenkään!] vaan poliittisista. Kun me vertaamme Suomessa poliittisiin lakkoihin käytettyjä päiviä ja oikeuksia tehdä niin, niin kyllä, ne eroavat merkittävästi niistä muista meidän oleellisista verrokkimaistamme, ja kuten tässä edustaja Andersson aiemmin kysyi, tämä on juuri oleellinen huomio.

No, mitä tulee sitten tähän luottamukseen, niin valitettavasti tilanne, jossa meillä käytännössä yhteiskunta pysäytetään tällä hetkellä kahdeksi viikoksi — en tiedä sitten, mitä sen jälkeen on tulossa siihen saakka, [Sheikki Laakson välihuuto] että me saamme tämän lainsäädännön voimaan — vie kyllä monenlaista luottamusta. Yksi suurimmista luottamuksen menetyksistä on nimenomaan yrityksillä ja ulkoapain tulevilla investoinneilla tähän maahan, ja se nähdään valitettavasti jo tällä hetkellä. Esimerkiksi sellaiset investoinnit, jotka miettivät Ruotsin ja Suomen välillä, ovat selvästi kallistumassa Ruotsiin, koska suomalainen työmarkkinatilanne on niin epävakaa. [Puhemies koputtaa] Kuka haluaisi investoida maahan, jossa voi olla lakko milloin tahansa, kun sattuu olemaan vääränlainen hallitus?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Bergbom.

16.30 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Paljon on maailmalla mietitty sitä, että jos esimerkiksi Venäjä yhtäkkiä sulkisi meidän ulkomaan viennin pysäyttämällä koko Itämeren, niin mitä tapahtuisi. Mutta eihän me tarvita siihen edes ulkoisia uhkatekijöitä, kun meiltä löytyy niitä sisältä. Palkansaajajärjestössä muutama johtaja tekee sen päätöksen, että hei, suljetaan koko Suomi, estetään monelta suomalaiselta, jotka eivät ole millään tavalla syypäitä tähän tilanteeseen, pääsy työpaikoille, [Mauri Peltokangas: Järkyttävää!] nostetaan polttoaineen hintaa sulkemalla logistiset ketjut, vientiketjut, aiheutetaan järjetöntä vahinkoa koko tälle yhteiskunnalle. Tämä on aivan käsittämätöntä. Mikä tämän parlamentin arvo on, jos täällä ei saa tehdä työtänsä? Ja te sosiaalidemokraateissa kehtaatte vielä tukea tuollaista toimintaa, joka halveksii ja sylkee edustuksellisen demokratian päälle. Tämä hallitus puolustaa työntekijöiden oikeuksia ja huolehtii siitä, että he tulevat saamaan enemmän palkkaa esimerkiksi näiden veronalennusten kautta, mikä hyödyttää heitä. Kysyn ministeri Satoselta: minkälaisia vaikutuksia näillä lakoilla on suomalaiseen yhteiskuntaan ja suomalaisiin yrityksiin? [Eduskunnasta: Kuunnelkaa nuorisoa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Satonen.

16.31 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksityiskohtaisesti on tietysti vaikea arvioida, ja on tehty erilaisia suhteellisuusarviointoja sii-

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

tä, mikä tulee olemaan näiden vahinkojen euromääräinen arvo. Mutta itse työministerin roolissa pelkään kyllä erityisesti sitä, jos se käynnistää uusia muutosneuvotteluja, lomautuksia tai muita asioita, jotka vaikuttavat sitten ihmisten arkeen ja koko tähän Suomen julkiseen talous- ja työllisyystilanteeseen. Kyllä nämä sen mittaluokan toimia ovat — varsin kun niitä on ollut tässä nyt useampi peräjälkeen — että riski siihen, että ne seuraamukset näkyvät jo arjessakin, tietysti koko ajan kasvaa. Kysymys on kyllä siinä mielessä erittäin aiheellinen. Todella toivon, että mietittäisiin nyt myöskin siellä lakkoja järjestävien taholta, minkälainen todellinen vaikutus on ja mikä se todellinen vaikutus on niihin ihmisiin, jotka lakossa ovat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Tuppurainen.

16.32 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän työmarkkinatilanteen rauhoittamisen pitäisi olla nyt isänmaan asia numero yksi, [Eduskunnasta: Kyllä! — Sheikki Laakso: Miksei SAK tee sitä? — Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] meille kaikille tärkein kysymys. Mutta pääministeri ei ole täällä paikalla, hän on poissa Euroopan kokoomuspuolueiden vaalikokouksessa eikä keskeyttänyt tätä kokousta tullakseen eduskunnalle kertomaan, kuinka hän pääministerinä aikoo tätä tilannetta ratkoa. [Timo Heinonen: Pystytte, Tuppurainen, parempaan!]

Työministeri Satonen on antanut eduskunnalle väärää tietoa. Hän on virheellisesti vedonnut Ruotsin oikeuskäytäntöön perustellessaan lakko-oikeuden rajoittamista, ja se on vakava asia, se on erittäin vakava asia. [Timo Heinonen: Äänestetään siitä!] Mutta vielä vakavampi on se, ministeri Satonen, mitä tässä aivan hetki aiemmin sanoitte, kun te sanoitte, että tämä ei neuvottelemalla ratkea. Te tulitte tässä tunnustaneeksi, että teillä ei ole yrittäkään sopia tätä työmarkkinatilannetta. [Välihuutoja oikealta] Onko todella niin, että teillä ei ole neuvotteluvalmiutta lainkaan? [Perussuomalaisten ryhmästä: Muisti pettää!] Ja kun meillä on tiedossa, että te olette mahdollisesti saanut tämän neuvottelutarjouksen palkansaajajärjestöiltä jo aikaa sitten, niin oletteko te esittänyt pääministerille, [Puhemies koputtaa] että tähän palkansaajien neuvottelutarjoukseen kannattaisi tarttua?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Aika. — Ministeri Satonen.

16.34 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun katsotaan esimerkiksi tätä paikallista sopimista, joka tässä on nyt yksi keskeinen asia: Se, mihin viittasin, oli se, että viittasin eiliseen keskusteluun. Jos nyt katsotaan sitä, mitä siitä on esitetty, niin ensinnäkin se, mitä hallitus on nyt laittanut lausuntokierrokselle, ei ole esimerkiksi se asia, mitä Suomen Yrittäjät olisi halunnut sen asian olevan, ja se ei ole myöskään se, joka on SAK:n tahto, vaan se on niiden kahden välistä ja se, mikä on jo esitelty.

Mitä tarkoitin sillä edellisellä puheenvuorolla, niin tarkoitin nimenomaan sitä, että kun kuunteli näitä osapuolia vaikka eilen televisiossa, niin se näyttää aivan mahdottomalta, että Suomen Yrittäjät ja SAK pääsisivät yhteiseen ratkaisuun siitä, [Eveliina Heinäluoman välihuuto] minkälaista paikallista sopimista Suomessa on. Sellaista ei tule tapahtumaan kuuna päivänä, ei tapahtunut Sipilän hallituksen aikana, ei tapahtunut Rinteen—Marinin hallituksen aikana, vaan jos ja kun tässä asiassa halutaan edetä, niin hallitus tuo esityksen, [Puhemies koputtaa] jossa se toki ottaa huomioon näiden eri osapuolten näkemyksiä.

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

16.35 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta nämä tulevat lakot ovat ylimitoitettuja ja kohtuuttomia. [Ben Zyskowicz: Hyvä! Hyvä alku!] Moni suomalainen perhe ja ihminen joutuu vaikeuksiin, ja menetykset kansantaloudelle ovat kohtuuttomat. Minusta tämä myös osoittaa sen, että kyllä meidän pitää poliittisia lakkoja lainsäädännöllä rajoittaa. [Ben Zyskowicz: Onko tämä keskustan kanta?] Nyt vain on vaarana se, että tämä maa ajautuu pitkäksi ajaksi kaaokseen. Nyt tulevat lakot, sen jälkeen tulevat uudet toimenpiteet pitkin kevättä, syksyllä ne jatkuvat.

Arvoisa puhemies! Jonkun pitäisi johtaa tämä maa tästä soossista selville vesille. [Eduskunnasta: Kyllä! Juuri näin!] Nyt kysyn, arvoisa pääministerin sijainen: otatteko te hallituksessa vastuun ja johdatte tämän maan selville vesille tästä kaaoksesta, vai jatkatteko te politiikkaa, jolla tämä maa ajautuu pahempaan kaaokseen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pääministerin sijainen, ministeri Purra.

16.36 **Valtiovaraministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei huolta, tässä hallituksessa on johtaja, joka on pääministeri. Tässä on useita ministereitä, jotka ohjaavat hallitusohjelman mukaisia toimia. Me etenemme niiden mukaan hallitusohjelman mukaisesti, ja kaikki on sikäli radallaan juuri näin. [Suna Kymäläinen: Eli ette neuvottele!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz.

16.36 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Suomen työmarkkinoilla ovat voimassa työehtosopimukset, ja niissä työnantaja sitoutuu maksamaan sovittua korvausta ja työntekijät sitoutuvat tekemään työtä. Sitten jokaisella työntekijällä on työsopimus, ja siinä vastaavasti sitoudutaan.

Kuitenkin juuri nyt maanantaina uhkaa valtava lakkomoukari koko suomalaista yhteiskuntaa, veronmaksajia, yrittäjiä ja palkansaajia. Miten tämä on mahdollista? — Tämä ei ollut kysymys. — Se on mahdollista siten, että Suomessa saa täysin rajoittamatta lakkoilla ja täysin näistä sopimuksista riippumatta ja työrauhavelvoitteesta riippumatta lakkoilla poliittisista syistä hallitusta ja eduskuntaa vastaan. [Antti Kurvisen välihuuto] Eikö jokainen näe nyt, kun katsoo, mitä on tapahtumassa, että me tarvitaan rajoituksia poliittisiin lakkoihin ja tähän rajoittamattomaan oikeuteen, joka nyt Suomessa on? Tätä kysyn. [Anna Kontula: Tämä siitä orjuuden kieltämisestä seurasi!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ottaako pääministerin sijainen Purra?

16.38 **Valtiovaraministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näen asian juuri sillä tavalla kuin kysyjäkin tässä kuvasi. Ajatus siitä, että kuka tahansa maassa saa tietenkin vastustaa hallitusta ja sen toimia... Mutta se, tehdäänkö tätä työajalla ja näihin liittoihin sidotuissa lakoissa ja mielenilmauksissa, on toinen asia.

Mutta ajatus esimerkiksi siitä, että viime kaudella täällä aitiossa istui hyvin erivärinen hallitus ja sitä olisi vastustettu sitten työajalla, on hieman ihmeellinen. [Sheikki Laakson välihuuto] Tässä on kyse tosiaan poliittisista lakoista, ei edelleenkään siitä, että lakko-

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

keutta työehtosopimuksiin tai palkkaan liittyviin asioihin [Juho Eerola: Hoitajien pakko-lait!] jollain tavalla rajoitettaisiin.

Ja kun täällä kuulutetaan aitoja neuvotteluita: Kuten olen ennenkin todennut, niin valitettavasti, kun katsotaan historiaa taaksepäin, se on tarkoittanut sitä, että hallitus perään-tyy, se on tarkoittanut sitä, että kaikki uudistukset jäävät tekemättä. [Puhemies koputtaa] Mikäli edes tässä tilanteessa me emme pystyisi uudistuksia viemään, niin mikä olisi yli-päättänsä uudistusten mahdollisuus tässä maassa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Rantanen.

16.39 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oletteko, ministeri Purra, huomannut kansalaisten huolia tämän asian ympärillä? [Oikealta: Varmasti!] Osai-siko hallitus katsoa peiliin? Teidän neuvottelutaitonne eivät oikein vakuuta.

Hallitus heikentää heikomman osapuolen eli työntekijän suojaa. Te olette tekemässä Suomesta halpatyömaata. Muun muassa lakko-oikeuden rajoittamisella te olette laskeneet saavutettavan 170 henkilötyövuotta, kun teidän tavoitteenne on saada 100 000 työllistä li-sää — siis 170. Paikalliselle sopimiselle ei pystytäkään laskemaan minkäänlaisia työllisyysvai-kutuksia. Silti niitä ajetaan hirveällä vauhdilla voimaan välittämättä näistä puutteista. Hal-lituksen vaikutusarviot ovat puutteellisia. Niissä ei ole riittävästi otettu huomioon hyvin-vointi-, tasa-arvo- ja perusoikeuksien näkökulmaa.

Työministeri Satonen, miksi te harjoitate työllisyyspolitiikkaa, joka pyörii epävarmo-jen lupauksen ympärillä varmennetuista työllisyysvaikutuksista välittämättä? [Mauri Peltö-kangas: Meillä on hyvin selkeä hallitusohjelma!] Miksi te kerta toisensa [Puhemies koput-taa] jälkeen toistatte niitä lukuja, jotka eivät lämmitä työttömyyden kohdannutta inhimilli-sessä hädässä olevaa ihmistä? [Puhemies koputtaa] Pidätekö vain kahvikeskusteluja vai neuvotteletteko? [Ben Zyskovicz: Missä ne demareitten työllisyysvaikutukset ovat?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Minuutti on mennyt. — Elikkä ministeri Satonen.

16.40 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On totta, että esimerkiksi paikalliselle sopimiselle ei voida laskea näitä työllisyysvaikutuksia, koska ei ole sellaista laskentamallia. Se ei tarkoita, että niitä ei olisi, mutta sille ei voida las-kea. Se on totta.

Mutta sen sijaan esimerkiksi työttömyysturvauudistukselle on kyllä laskettu 41 000:n työllisyysvaikutus, joka on melkein puolet koko hallituksen tavoitteesta. Mutta jos olen oi-kein ymmärtänyt, sitä te vastustatte vielä enemmän kuin tätä toista esitystä. Eli nyt ei näytä olevan tällä työllisyysvaikutuksella ihan ratkaisevaa merkitystä myöskään opposition pu-heenvuoroihin, tai sitten olen ymmärtänyt väärin.

Totta kai tämä on kokonaisuus, jossa tärkein osa on tämä sosiaaliturvan uudistaminen tässä työllisyystavoitteen ratkaisussa. Mutta on myös erittäin tärkeää, että työn teettämises-tä tulee kannattavampaa ja että me saadaan työnantajayritysten määrä kääntymään kas-vuun, kun se on viime vuosina laskenut. [Aki Lindén: Sairausajan palkkako sen ratkaisee?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kurvinen.

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

16.41 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen kielessä on hyviä sanontoja. Muun muassa sellainen sanonta on olemassa kuin että on aina parempi laiha sopu kuin lihava riita. Toivon, että tätä kyselytuntia katsotaan myös Hakaniemessä telkkareitten välityksellä, [Mauri Peltokankaan välihuuto] ja vetoan keskustan osalta siihen, että ammattiyhdistysliike vielä perääntyisi tästä valtavasta poliittisesta lakosta. Tässä tulee kauhea kiusa ja vaiva tavallisten ihmisten arkeen ja monen syyttömän pienyrittäjän ja työntekijän arkeen.

Arvoisa puhemies! Suuntaan nyt viestini erityisesti varapääministerille, kun hän täällä uhmakkaana kertoo, että missään ei voi liikkua: On myös olemassa sellainen sanonta suomen kielessä, että kannattaa ottaa lusikka kauniiseen käteen. Olisiko nyt, varapääministeri Purra, hallituksella paikka ottaa lusikka kauniiseen käteen ja viedä näitä uudistuksia eteenpäin neuvotteluteitse?

Puhemies! Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne ei vastannut siihen, miten hallitus aikoo turvata kahden viikon ajan polttoaineen saatavuuden Suomessa. Te puhuitte säännöstelystä, eli onko hallitus nyt ajamassa polttoaineen säännöstelyä Suomeen? Miten te huolehditte logistiikan polttoaineesta, tavallisten autoilijoitten, tavallisten ihmisten [Puhemies koputtaa] polttoaineista? [Sanna Antikainen: On myös sanonta ”Kepu pettää aina”!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Ranne.

16.43 **Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin totesin, tämä on energiaministeri Mykkäsen rootelissa, ja totesin sen, että meillä Traficom-virasto seuraa lakon vaikutuksia yhteiskuntaan. Tämän myötä saamme tietoa, jonka perusteella voidaan sitten tehdä ratkaisu jatkoa ajatellen. Toivomme tietenkin, että lakkoja ei tule, lakot loppuvat tähän, ja kaikki ymmärtävät, että se pahin skenaario, mikä tässä on, on se, että me ajaudumme poikkeusoloihin, joissa joudutaan sitten rajoittamaan polttoaineiden käyttöä. [Antti Kurvisen välihuuto]

Voimme vain todeta, että tilanne on tämä, ja ministeri Mykkäsellä on vastuu energia-asioista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Sirén.

16.44 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on odotettu vuosikymmeniä, että työmarkkinoita saataisiin uudistettua. [Kokoomuksen ryhmästä: Viimeinkin!] Siihen on ollut myös yritystä, mutta ratkaisuja ei ole saatu tehtyä. Nyt Petteri Orpon hallitus on ohjelmassaan sitoutunut toteuttamaan sellaiset uudistukset, [Matti Mäkyksen välihuuto] joilla työmarkkinoita saadaan uudistettua tarvittavalla tavalla.

Silloin kun asia-argumentit loppuvat, hyökätään henkilöä kohtaan. Työministeri Sato on edistänyt hallitusohjelman tavoitteita ja toimia rakentavalla ja keskustelevalle tavalla. Hän ansaitsee eduskunnan vahvan luottamuksen sille työlleen, jota hän tekee.

Poliittisten lakkojen haitat kohdistuvat tavallisiin suomalaisiin — suomalaisiin ihmisiin, suomalaisiin työntekijöihin, suomalaisiin yrittäjiin ja suomalaisiin yrityksiin. Suomen tilanne on jo valmiiksi hyvin vaikea. Kysyisinkin valtiovarainministeri Purralta: miten on arvioitu, millä tavalla nämä poliittiset lakot vaikuttavat Suomen talouden näkymiin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja siihen ministeri Purra.

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

16.45 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varsinaisia eksakteja lukuja ei tietenkään vielä ole, mutta vaikuttaa nyt jo selvältä myös ennusteiden mukaan, että tällä tulee olemaan merkittävä vaikutus kansantalouteen. Me olemme taantumassa. Se ei ainakaan tästä helpotu, vaan on hyvin mahdollista, että taantuma syvenee ja sen kesto pitkittyy. Vastaavasti tällä tulee olemaan vaikutuksia siihen, että irtisanomisiin joudutaan menemään, lomautuksia tapahtuu. Näin laajat lakot ovat tietenkin työntekijän edun vastaisia, yritysten edun vastaisia, yleensä työllisyyden vastaisia ja koko kansantalouden vastaisia. Ja kun tässä tilanteessa hallitus paraikaakin käy neuvotteluita lisäsopeutustoimista ja valtiovarainministeriössä tarkasti seuraamme ennusteissa tapahtuvia muutoksia, niin kaikki ymmärtävät, mitä se tarkoittaa. [Mika Kari: Kannattaisiko tehdä jotain?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Sarkkinen.

16.46 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että hallitus on valmis kärjistämään työmarkkinatilannetta hinnasta välittämättä. Mitään aitoja neuvotteluita ei ole käyty vaan lopputulokset on ennalta saneltu. [Sanna Antikaisen välihuuto] Tämä työntekijöiden oikeuksien ideologinen murentaminen tulee Suomelle nyt erittäin kalliiksi. Olen epäuskoisesti seurannut ministereiden ja hallituspuolueiden edustajien työntekijäliikettä halventavia ja tilannetta kärjistäviä, mauttomia kommentteja. Sopimisen edellytyksiä ei, hyvä hallitus, luoda vastakkainasettelua kärjistämällä ja selkävoittoja hakemalla. [Sanna Antikainen: Mitäs te teette?] Epäuskoisena olen myös seurannut ministereiden väitteitä siitä, että hallituksen toimet eivät millään tavalla muka heikennä tavallisten työntekijöiden asemaa. Se ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa.

Arvoisa puhemies! Eivät työntekijät turhaan lakkoile. Onko hallitus niin vieraantunut tavallisen työntekijän arjesta, ettette te ymmärrä, että esimerkiksi sosiaaliturvaleikkaukset, sairassakko, määräaikaistuuksien lisääminen, [Puhemies koputtaa] yleissitovuuden murentaminen ja työntekijöiden neuvotteluaseman heikentäminen [Puhemies: Aika!] tulevat heikentämään palkansaajien asemaa ja työehtoja? [Mauri Peltokangas: SAK:ssa ovi käy ulospäin! — Ben Zyskowiezin välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja ministeri Satonen.

16.47 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suurimman osan osalta asioita, lähes kaikkien, mitä te tässä luettelitte, ei ole lainvalmistelua vielä edes käynnistetty, vaan ne käydään sitten läpi. Esimerkiksi tässä määräaikaistuuksien työsuhteita koskevassa asiassa — jos otetaan nyt yksittäinen esimerkki — [Aino-Kaisa Pekosen välihuuto] se lähtee nimenomaan siitä liikkeelle, että olisi helpompi päästä alkuun sillä, että ilman erityistä syytä on mahdollista tämä määräaikainen työehtosopimus solmia, mutta siinä samassa kirjauksessa puhutaan myös siitä, että se ei saa johtaa siihen ketjuuntumisen lisääntymiseen. Eli tämä asia tullaan käymään läpi sitten, kun se lainvalmistelu lähtee liikkeelle, todennäköisesti ensi syksynä. Eikä ole myöskään esimerkiksi tämän ensimmäisen sairauslomapäivän osalta minkäänlaista lainvalmistelua vielä edes aloitettu. Me olemme nyt tuoneet eteenpäin niitä esityksiä, joita tässä olen maininnut. [Aino-Kaisa Pekonen: Myöhäistä lakkoilla enää sitten, kun tuotte ne tänne, kun lakkoilu on kielletty!]

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen.

16.48 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Väärästä tiedosta ja virheistä saarnaavat vasemmistopuolueet levittävät täällä kuitenkin itse vääristä tietoa. Esimerkiksi kun puhutaan lakko-oikeuden rajoittamisesta, niin edelleenkin on kyse vain poliittisten lakkojen rajoittamisesta. Tämänkin jälkeen esimerkiksi työehtosopimuksiin liittyvät lakot ovat samalla lailla edelleenkin sallittuja. [Matias Mäkysen välihuuto] Mutta nyt tilanne on nähtävästi se, että ellei Suomea viedä tuolla rajalla Venäjän toimesta kriisiin, niin sitten täällä kotimaassa vasemmistopuolueet ay-ystäviensä kanssa ovat viemässä isänmaata kohti kriisiä. [Välihuutoja vasemmalta] Tämä tuleva suurlakko iskee vakavasti Suomen vientiin, [Hälinää — Puhemies koputtaa] ja tämän lisäksi Suomen maa-riski saattaa kasvaa Venäjän toiminnan takia. [Antti Kurvisen välihuuto — Mauri Peltokankaan välihuuto — Matias Mäkysen välihuuto]

Arvoisa herra työministeri, voisitteko kertoa vasemmistolle, mitä nämä kaksi asiaa yhdessä voivat pahimmillaan tehdä Suomelle? — Kiitos. [Suna Kymäläinen: Tämä oli jo ennatys, suomalaista työmiestä verrataan venäläiseen! — Sanna Antikainen: Ei ole verrattu!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Ja ministeri Satonen. [Hälinää] — Ja rauhoitutaan kuulemaan.

16.49 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä jo mielestäni aiemmin ulkomaankauppaministeri hyvin selkeästi kertoi siitä, mitkä saattavat olla vaikutukset ulkomaankauppaan, ja tässä on jo käyty useita puheenvuoroja myös siitä, että omalta osaltani pelkään todellakin näitä työllisyysvaikutuksia, jos tästä seuraa muutosneuvotteluja, lomautuksia ja muuta vastaavaa. Mutta en nyt lähde tässä yhteydessä vielä tarkemmin arvioimaan, koska nämä tietysti jäävät sitten nähtäväksi. Mutta se on kyllä sanottava, että kyllähän nämä ovat erittäin kovia toimenpiteitä ja täysin kohtuuttomia suhteessa siihen, mistä näissä muutoksissa on kyse.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Virta.

16.50 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän, kun tätä keskustelua kuuntelee, ei ole vaikea ymmärtää, miksi olemme tällaisessa tilanteessa, missä olemme.

Ensinnäkin on aivan alkuun pakko sanoa, että pidän kyllä asiattomana tapaa, jolla hallituspuolueiden edustajat viittaavat nyt Venäjään, [Vasemmalta: Kyllä!] joka tappaa Ukrainassa siviilejä, lapsia, mikä on meidän yhteinen asia, mistä me olemme samaa mieltä. Se ei liity tähän työmarkkinakysymykseen.

Toisena, on poliittisista lakoista mitä mieltä tahansa, niin pyytäisin, että arvon pääministerin sijainen on tarkka vastatessaan kysymykseen. Edustaja Harjanne viittasi poliittisten lakkojen määrään, ja te sanoitte kutakuinkin niin, että kannattaa katsoa tilastoja, ja kerroitte, että Suomessa näihin käytetään paljon työpäiviä. Kuitenkin Elinkeinoelämän valtuuskunta on todennut, että poliittisten lakkojen takia työpäiviä menetetään Suomessa harvoin. Esimerkiksi vuonna 22 [Timo Heinosen välihuuto] poliittisista lakoista ei kertynyt yhtään menetettyä työpäivää. [Vasemmalta: Ohhoh!] Eli toivon tarkkuutta.

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

Mutta sitten se viimeinen kysymys: Uskotteko aidosti, että tämä tapa, jolla te lisäätte vastakkainasettelua — meilläkin olisi halua uudistaa työmarkkinoita, [Vilhelm Junnilan välihuuto] tukea joitain esityksiä — on se tapa, mikä kantaa Suomen pienen valtion, lähes saarivaltion, kasvuun? Onko tämä aidosti hallituksen arviointikyvyn lopputulos?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Satonen.

16.52 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kerataan tämäkin asia nyt vielä. Totta kai olisi hallituksen ja varmasti myös eduskunnan kannalta parasta, että työmarkkinajärjestöt kykenisivät näistä asioista sopimaan ja heiltä tulisi meille ehdotus, ja sitten me voisimme katsoa, täyttääkö se ne hallituksen työllisyystavoitteet, ja sen jälkeen menisimme eteenpäin. Mutta tässä on jo aika monta kertaa yritetty selittää, että paikallisen sopimisen osalta [Matias Mäkysen välihuuto] tätä yritti Sipilän hallitus, yritti Rinteen ja Marinin hallitus — tulos oli nolla. [Joona Räsäsen välihuuto] Ja työrauhalaki on vieläkin kauempaa — se on vuosikymmenien takaa se, kun siihen on tehty isoja ja merkittäviä muutoksia. Kun näitä asioita ei yksinkertaisesti pystytä työmarkkinajärjestöjen taholta sopimaan ja ne ovat välttämättömiä tämän työllisyystavoitteen saavuttamiseksi ja julkisen talouden vahvistamiseksi, niin sen takia tässä ei ole muuta vaihtoehtoa kuin se, että hallitus tuo ne esitykset tänne, toki kolmikantatyöryhmän valmistelun kautta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä tämän kysymyksen alkupeäinen esittäjä, Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

16.53 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, että täällä mainittiin tämä ulkoparlamentaarinen vaikuttaminen, koska juuri tähänhän hallituksen argumentit perustuvat. Annan esimerkin: ”Meidän lähtökohta on tietenkin se, että näitä uudistuksia tarvitaan ja hallituksen on välttämätöntä edetä.” Näin totesi EK:n toimitusjohtaja Jyri Häkämies eilen. Elinkeinoelämän keskusliiton toimitusjohtaja puhuu suoraan hallituksen suulla. Räikeää ulkoparlamentaarista vaikuttamista. Työnantaja on vienyt teitä, arvon hallitus, kuin litran mittaa viimeisen vuoden ajan. Siksi on pöyristyttävää väittää, että työntekijät muodostaisivat tässä pahan ulkoparlamentaarisen voiman, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ay-liike!] kun Etelärannasta kuiskuttelevat teidän korvaanne koko ajan.

Ministeri Satonen, kertokaa meille: oletteko mistään asiasta työnantajaleirin kanssa eri mieltä? [Vasemmalta: Joku esimerkki!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Ja ministeri Satonen.

16.54 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, kuten täällä totesin työrauhalain keskustelussa, itse olen julkaissut näistä jo useita vuosia sitten, muistaakseni 2018, kirjan, jossa olen maininnut lähes kaikki ne esitykset, jotka nyt sisältyvät hallitusohjelmaan, ja olen sen kyllä ihan itse kirjoittanut. [Johanna Ojala-Niemelä: Oletteko niistä eri mieltä?]

Mistä olen esimerkiksi eri mieltä, niin minä voin teille kertoa. Esimerkiksi se, että tänne on tulossa nyt uudistus, jossa ulkomaisen työvoiman, kun henkilö tulee Suomeen, pitää tie-

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

nata 1 600 euroa, jotta hän voi saada Suomeen ylipäättään työluvan. Tätä asiaa ei ole elinkeinoelämä halunnut, sitä on halunnut työntekijäpuoli. [Onni Rostila: Juuri näin!] Ymmärtääkseni SAK sitä kannattaa. Ja se on muuten samalla vastaus niihin eilen esimerkiksi Turja Lehtosen esittämiin pelkoihin näistä kolmen ja viiden euron palkoista, jotka eivät perustu mihinkään, koska työlupaa ei voi sen jälkeen Suomeen saada, jos tienaa vähemmän kuin 1 600 euroa. Se esitys tulee tänne muutaman viikon kuluttua. [Matias Mäkyne: Se ei koske lähetettyjä työntekijöitä!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys turkistarhauksesta (Hanna Holopainen vihr)

Suullinen kysymys SKT 38/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kolmelta ryhmältä vielä tulee erilliset kysymykset, ja otetaan kysymys—vastaus-systeemillä. — Ensimmäisenä vihreä eduskuntaryhmä, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.55 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Turkistarhaus on epäeettistä ja taloudellisesti kannattamatonta yritystoimintaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ole! Se on loistava elinkeino!] Sen lisäksi se on tulossa entistä kalliimmaksi myös suomalaisille veronmaksajille. Hallitus on maksamassa turkistarhoille yli 50 miljoonaa euroa lintuinfluenssakulujen korvaamiseksi. Samoin hallitus on jo aiemmin palauttanut turkistarhauksen investointitukien piiriin.

Alan tulevaisuudennäkymät ovat erittäin heikot: Yli 60 prosenttia alan yrityksistä tuotti toissa vuonna tappiota, ja turkisnahkojen nettoviennin arvo oli vain 0,04 prosenttia Suomen tavaraviennin kokonaistuotosta. [Mauri Peltokangas: Meillä ei ole varaa ajaa alas yhtään elinkeinoa tässä!] Pankit pitävät turkistarhausta niin riskialttiina alana, etteivät ne myönnä tarhoille enää edes lainoja. On todella lyhytnäköistä, että valtio jatkaa turkistarhauksen tekohengittämistä. [Vilhelm Junnila: Lakisääteisesti!]

Me vihreät olemme esittäneet, että tuet pitää suunnata turkistarhauksen hallittuun alasajoon ja auttaa tarhaajia siirtymään muihin elinkeinoihin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mitä muita elinkeinoja haluatte?] Tarhaajat ansaitisivat oikeudenmukaisen siirtymän. [Puhemies koputtaa] Kysynkin ministeriltä: miksi hallitus ei turkisalan tekohengittämisen sijaan suuntaa tukia alan hallittuun alasajoon? [Petri Huru: Koska vientitulot!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Essayah.

16.57 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on ottanut vakavasti lintuinfluenssan torjunnan. Nyt todellakin eläintautilain mukaisesti turkistarhaajilla on oikeus korvauksiin kaikkien niiden lopetettujen eläinten kohdalta, joiden osalta se on tapahtunut viranomaisen tekemän päätöksen johdosta, [Petri Huru: Juuri näin!] ja totta kai ehdottomasti olemme tämän korvauksen velvollisia

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

myöskin maksamaan. [Mauri Peltokangas: Jonkunnäköinen omaisuudensuoja pitää tässäkin maassa olla!]

Mitä tulee tähän investointitukeen, niin investointituki on nimenomaisesti tarkoitettu nyttien näitten bioturvatoimenpiteitten edistämiseen. On arvioitu, että tuota investointitukea tullaan myöntämään noin puolesta miljoonasta miljoonaan euroa. Vastaavanlainen investointituki on myöskin tarkoitettu sikatiloille afrikkalaisen sikaruton torjuntaa varten. [Petri Huru: Juuri näin!] Elikkä tällä tavalla meillä hallitus pyrkii siihen, että me korkealla tasolla pidämme huolta bioturvasta ja tätä kautta pystymme myöskin torjumaan sitten näitä eläintauteja.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys elintarvikkeiden viennin edistämisestä (Antti Kangas ps)

Suullinen kysymys SKT 39/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Kangas.

Keskustelu

16.58 **Antti Kangas ps:** Arvoisa puhemies! Maatalouden tilanne on ollut Suomessa kauan erittäin vakava. Edellinen hallitus laiminlöi pahasti tarvittavat toimet. Maatalouden tilannetta ei ratkaista jatkuvilla kriisituilla, vaan pysyvillä muutoksilla. Kuluttajille on nykyisin tarjolla runsaasti ulkomaisia halpatuotemerkkejä, elintarviketuotteita, jotka on tuotettu vastoin suomalaisia tuotantostandardeja. [Antti Kurvisen välihuuto] Tässä on pitkällä aikavälillä riskit antibioottiresistenssiin ja moniin muihin ongelmiin. Kulutuskäyttäytymiseen voidaan vaikuttaa esimerkiksi paremmilla alkuperämerkinnöillä. [Antti Kurvinen: Olisipa perussuomalaiset hallituksessa!]

Kotimainen ruuantuotanto on myös keskeisin osa huoltovarmuuttamme, siksikin maatalouden kannattavuutta on vahvistettava. Yksi keino tähän on suomalaisen elintarvikeviennin edistäminen, joka osaltaan luo lisää työtä ja kasvattaa maamme kansantaloutta.

Arvoisa ministeri Essayah, missä vaiheessa elintarvikeviennin edistämisohjelma on, tämä kun hyödyttää sekä alkutuottajia että kaikkia muitakin ruuantuotannon toimijoita Suomessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Essayah. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

16.59 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kysyjä on aivan oikeassa siinä, että nimenomaan ruokavienti on sellainen asia, joka paitsi hyödyttää suomalaista tuottajaa [Vilhelm Junnilan välihuuto] myös on meille huoltovarmuusasia, koska jos ajatellaan, että meillä on ruokaa viedä, niin tarpeen vaatiessa voimme kääntää myöskin sitä vientiä kotimaahan, [Eduskunnasta: Satamat on kiinni!] ja silloin tässä on kysymys tästä huoltovarmuudesta.

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

Tällä hetkellä valitettavasti Suomen ruokavienti on noin kahden miljardin euron tasolla. Sitä vastoin meille tuodaan lähestulkoon seitsemällä miljardilla elintarvikkeita, [Piritta Rantasen välihuuto] ja tämä on syytä kääntää toisin. Jokainen meistä kuluttajana pystyy omilla valinnoillaan myöskin siellä kaupassa vaikuttamaan tähän asiaan. [Eduskunnasta: Mitä hallitus tekee?] — Sama juttu, me pystymme myöskin tekemään julkisten hankintojen lainsäädäntöön tulevaisuudessa muutoksia, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ja kun esimerkiksi yhteisillä verovarilla hankitaan, niin pidetään huolta siitä, että esimerkiksi eläinten hyvinvointitason pitää olla samanlainen elintarvikkeissa kuin mitä se on täällä meillä Suomessa, kotimaassa. [Petri Huru: Juuri näin!] Meillä ruokastrategia, jonka alle tämä kasvuohjelma ja myöskin viennin edistämisen ohjelma sisältyvät, on hyvässä vauhdissa, ja sitä työtä tehdään parhaillaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys väestönsuojien määrästä ja kunnosta (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 40/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten vielä yksi kysymys. — Edustaja Tanus.

Keskustelu

17.00 **Sari Tanus kd:** Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin väestönsuojelun tilanteesta. Toisen maailmansodan jälkeen Suomeen rakennettiin yli 50 000 väestönsuojaa, joissa oli tilaa noin neljälle miljoonalle ihmiselle. Väestönsuojelun tasoa on kuitenkin laskettu jo vuosien ajan. [Antti Kurvinen: Tähän voi vaikuttaa hallituksessa!] Nyt Suomessa on yli 250 kuntaa, joissa väestönsuojapaikkoja on alle puolelle kunnan väkimäärästä. Näissä kunnissa asuu noin 1,9 miljoonaa ihmistä. Lisäksi joidenkin arvioiden mukaan puolet kaikista väestönsuojista on sellaisessa kunnossa, etteivät ihmiset voi asianmukaisesti suojautua niihin kriisin sattuessa. Pelastusviranomaisilla ei myöskään ole riittävästi resursseja valvoa sitä, että väestönsuojat ja niiden varusteet olisivat toimivia.

Kysyisinkin asianosaiselta ministeriltä: onko tämä ongelma tiedostettu, mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt ja aikoo ryhtyä tilanteen korjaamiseksi, ja kenellä on kokonaisvastuu asian pikaisesta kuntoon laittamisesta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Rantanen.

17.01 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja nostaa tässä erinomaisen tärkeän asian esiin. Ukrainan sota on koko Euroopassa näyttänyt muun muassa siten, että näihin väestönsuojiiin kiinnitetään huomiota. Suomella on siinä mielessä tilanne hyvin, että meillä on suoranainen kansallisuusomaisuus väestönsuojissa. Niitä on 4,8 miljoonalle ihmiselle, ja uskaltanen tässä todeta, että tämä on eurooppalaisittain aika hyvä luku.

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

Viime vuonna valmistui selvitys väestönsuojien tilasta. Lähtökohtaisesti olemme hyvässä tilanteessa, mutta on myöskin korjattavaa. 85 prosenttia näistä väestönsuojista on yksityisiä. Nyt tärkeätä on se, että kunnossapidosta pidetään huolta, määräaikaistarkastuksista pidetään huolta ja että pidetään huolta näistä varusteista, joita siellä väestönsuojissa on.

Väestönsuojien lisäksi myös omatoiminen varautuminen on tärkeätä, ja kehotankin tässä kyllä kaikkia kansalaisia [Puhemies koputtaa] katsomaan tätä 72 tunnin järjestelmää, jossa kotoa pitäisi löytyä erilaisiin kriiseihin tarvikkeita 72 tunniksi.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työehtosopimuslain ja työriitojen sovittelusta annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 12/2024 vp

Pöytäkirjan liite Epäluottamusehdotus 5.3.2024 Liite 3A

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin 5.3.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Matias Mäkynen on edustaja Timo Furuholmin kannattamana tehnyt ehdotuksen epäluottamuslauseen antamisesta ministeri Arto Satoselle. Ehdotus on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 3A) — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Luottamuslause ministeri Arto Satoselle ”jaa”, Matias Mäkynen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 56, tyhjiä 19; poissa 32 (äänestys 1).

Eduskunta päätti, että ministeri Arto Satonen nauttii eduskunnan luottamusta.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 105/2023 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2024 vp

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 1/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Nyt tämän mietinnön meille esittelee puheenjohtaja, edustaja Eerola.

Keskustelu

17.05 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! [Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pieni hetki, odotetaan, että väki pääsee täältä ulos.

Väkihän voisi tulla myös sisään tässä vaiheessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No, toivottavasti, mutta näyttää olevan nyt linja noin päin. — No niin, nyt olkaa hyvä, edustaja Eerola.

Kiitoksia, rouva puhemies! — Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia sekä eräitä muita lakeja. Tavoitteena on täydentää niin kutsutun unionipetosdirektiivin kansallista täytäntöönpanoa. Tämä kyseinen direktiivi koskee unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjuntaa, sisältäen vähimmäissäännökset rikoksista ja rangaistuksista.

Tämä kyseinen direktiivi on pantu kansallisesti täytäntöön aprillipäivänä 1.4.2019 voimaan tulleilla lainsäädäntömuutoksilla, mutta komissio on käynnistänyt Suomea ja eräitä muita jäsenvaltioita vastaan rikkomusmenettelyn, koska se on katsonut, ettei direktiivin velvoitteita ole kaikilta osin pantu ihan riittävästi täällä meillä kansallisesti täytäntöön.

Tässä lakivaliokunnan yksimielisessä mietinnössä valiokunta puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä täysin muuttumattomina. Valiokunta käsittelee mietinnössään keskeisimpiä muutosehdotuksia, jotka koskevat Euroopan unionin varojen väärinkäytön yrityksen rangaistavuutta ja oikeushenkilön rangaistusvastuun alan laajentamista. Tämän lisäksi mietinnössä käsitellään myöskin virkamiehiä ja kansanedustajia koskevaa rikosoikeudellista sääntelyä. Eli nyt tarkkana.

Ensin tästä Euroopan unionin varojen väärinkäytön yrityksen rangaistavuudesta: Euroopan unionin varojen väärinkäytön yrityksen osalta hallituksen esityksessä ehdotetaan sen säätämistä nimenomaisesti rangaistavaksi. Lakiteknisenä ratkaisuna tässä ehdotetaan, että rikoslain 40 luvun 8 a §:ssä säädetään uudesta rangaistussäännöksestä, Euroopan unionin varojen väärinkäytöstä, jonka yritys säädetään pykälän 3 momentissa nimenomaisesti nyt sitten rangaistavaksi. Vastaava sääntelyratkaisu ehdotetaan toteutettavaksi törkeän tekumuodon osalta rikoslain 40 luvun 8 b §:ssä. Meidän saamamme selvityksen perusteella valiokunnassa katsotaan tämän ehdotetun ratkaisun säätävän asiasta nyt aiempaa selkeämmin.

No, sitten seuraavaksi tämä virkamiehiä ja kansanedustajia koskeva rikosoikeudellinen sääntely:

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

Valiokunta käsittelee mietinnössään tarkemmin siis myös virkamiehiä ja meitä itse kuttakin eli kansanedustajia koskevaa rikosoikeudellista sääntelyä. Tämä johtuu siitä, että hallituksen esityksessä ehdotetut uudet rangaistussäännökset Euroopan unionin varojen väärinkäytöstä ja sen törkeästä tekemuodosta koskevat sekä virkamiehistä että myöskin kansanedustajaa. Nykyisin unionin varojen väärinkäytöstä rangaistaan sen sijaan kahden erillisen rangaistussäännöksen nojalla, eli virkamiehen osalta virka-aseman väärinkäyttöä koskevan säännöksen nojalla ja sitten kansanedustajan osalta Euroopan unionin varojen väärinkäyttöä kansanedustajana koskevan säännöksen nojalla.

Tässä meidän mietinnössä todetaan, että ottaen huomioon kansanedustajan perustuslainen erityisasema ja sitten edelleen se, ettei kansanedustaja edustajatoimessaan ole minikäänlaisessa virkasuhteessa oleva virkamies eikä rikosoikeudellisessa virkavastuussa, kansanedustajaa koskevan rangaistussääntelyn eriyttäminen virkamiehiä koskevasta sääntelystä olisi lähtökohtaisesti perusteltua edelleen tässäkin yhteydessä. Tämä kuitenkin johtaisi sitten säädösteknisesti tietyllä tapaa epätarkoituksenmukaiseen lopputulokseen, sillä rikoslain 40 luku sisältäisi sitten kaksi tekotapatunnusmerkistöltään ihan identtistä säännöstä, jotka eroaisivat toisistaan vain henkilöllisen soveltamisalan osalta. Myöskin muita sääntelyvaihtoehtoja tuotiin valiokuntavaiheessa esille keskusteluun, mutta sitten niillä todettiin olevan monella tapaa monimutkaisia heijastusvaikutuksia muuhun rikoslain sääntelyyn.

Lakivaliokunta näin ollen puoltaa esityksessä ehdotetun ratkaisun hyväksymistä. Merkityksellistä tältä kannalta on sitten se, että ehdotettu sääntelyratkaisu on säädösteknisesti selkeä, samoin kuin edelleen se, että ehdotetun säännöksen tunnusmerkistössä tai nimikkeessä ei miltään osin viitata virkavastuuseen tai virka-aseman väärinkäyttöön. Eli valiokunta painottaakin tässä mietinnössään, ettei ehdotettu säännös merkitse sitä, että kansanedustajaa pidettäisiin virkamiehenä tai virkavastuussa olevana.

Sitten vielä lyhyesti tämä oikeushenkilön rangaistusvastuu ja mitä siihen liittyy: No, tässä unionipetosdirektiivissä edellytetään, että siinä määritellyistä rikoksista voi kansallisen lain nojalla seurata myös oikeushenkilön rangaistusvastuu. Direktiiviä täytäntöön pantaessa arvioitiin, ettei rikoslain 40 lukuun ole tarpeen sisällyttää säännöksiä oikeushenkilön rangaistusvastuusta. Hallituksen esityksessä on kuitenkin katsottu komission perustellun lausunnon johdosta, ettei tämä ole direktiivin täytäntöön panemisen kannalta riittävää, minkä vuoksi ehdotetaan, että lahjuksen ottamisesta, lahjuksen ottamisesta kansanedustajana ja edelleen Euroopan unionin varojen väärinkäyttöä koskevasta oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään erikseen. Samalla tässä ehdotetaan, että rikoslain säännöksestä, jonka mukaan oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevia säännöksiä ei sovelleta julkisen vallan käytössä tehtyyn rikokseen, säädetään nimenomainen poikkeus edellä mainittujen rikosten osalta.

Lakivaliokunta puoltaa ehdotetun sääntelyn hyväksymistä, todeten kuitenkin pitävänsä tärkeänä, että rikoslain säännöksestä, jossa poissuljetaan oikeushenkilön rangaistusvastuu julkisen vallan käytössä tehtyjen rikosten osalta, poiketaan tässä yhteydessä vain kapea-alaisesti eli koskien vain edellä mainitsemiani esityksessä tarkoitettuja rikoslain 40 luvun rikoksia. Elikkä siis on perusteltua, että kansallisessa täytäntöönpanossa rajaudutaan vain näihin välttämättömiin muutoksiin.

Valiokunnan päätösehdotus siis on, että eduskunta hyväksyy muuttumattomana hallituksen esitykseen HE 105/2023 sisältyvät 1.—8. lakiehdotuksen. Valiokunnan mietintö on yksimielinen. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Hyvä, kiitoksia esittelystä. — Seuraavaksi edustaja Vornanen.

17.14 Timo Vornanen ps: Kunnioitettu rouva puhemies! Luottamustehtävissä tapahtuvien väärinkäytösten ja rikosten ehkäiseminen sekä niistä rankaiseminen kuuluu toimivan yhteiskunnan kulmakiviin. Lainsäädäntö tulee pitää ajan tasalla näiden rikosten osalta, jotta luottamus viranomaisiin ja instituutioihin voidaan säilyttää.

Tässä esityksessä tarkennetaan petosten torjuntaa Euroopan unionissa. Alun perin tähän liittyvä lainsäädäntö on tullut Suomessa voimaan jo vuonna 2019, mutta nyt tähän lainsäädäntöön tehdään tarkennuksia. Lakivaliokunta on todennut, että näitä tarkennuksia voidaan pitää perusteltuina ja tarpeellisina. Tarkennusten kohdentaminen on erityisesti EU:n varojen väärinkäytön ja sen yritysten ehkäiseminen.

Esityksessä todetaan, että Euroopan unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvat rikokset ovat suhteellisen harvinaisia. Haluaisin kuitenkin nostaa esille sen, että tapahtuessaan näitä rikoksia on syytä pitää vakavina pelkästään jo symbolisen merkityksensä takia. EU säätelee suoraan 450 miljoonan ihmisen elämää, minkä vuoksi yksittäisetkin unioniin liittyvät väärinkäytökset saattavat horjuttaa kansalaisten luottamusta viranomaisiin ja yhteisiin järjestelmiin.

EU-jäsenyys on tämän hetken realiteetti riippumatta siitä, pidämmekö siitä vai emme. Joka tapauksessa tämä on mielestäni tervetullut esimerkki siitä, että EU:ssa tunnistetaan tällaisten rikosten ehkäisyn merkitys yleiseen luottamukseen ja valtioiden väliseen toimintaan Euroopassa.

Arvoisa rouva puhemies! Katsonkin, että direktiivin toimeenpano ja talousrikosten paras mahdollinen estäminen EU:ssa on myös Suomen kansallinen etu. Kannatan lämpimästi tätä esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen.

17.16 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos lakivaliokunnan puheenjohtajalle mietinnön esittelystä. — Tässä lakiesityksessä on tarkoitus täydentää unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjuntaa rikosoikeudellisin keinoin koskevan direktiivin täytäntöönpanoa. Tämä direktiivihän on otettu Suomessa käyttöön 2019, ja nyt sitten komission antamien mainintojen takia siitä, että lakia on hieman muutettava ja lainsäädäntö ei ole tarpeeksi riittävä, tämä esitys on täällä.

Tämä hallituksen esitys tarkoittaa siis sitä, että käsitellään Euroopan unionin varojen väärinkäytöstä, ja sitä, että niistä rikoksista tulee tulla tuomituksi. Nämä väärinkäytöksethän voivat olla muun muassa lahjuksen ottamista tai sellaista toimintaa, mikä vahingoittaa unionia, kun varoja käytetään väärin, ja tämä koskettaa myös sitä, jos todennäköisesti vahingoittaa unionin taloudellista etua.

Tämän esityksen muutosehdotusten tavoitteena on selkiyttää ja varmistaa, että kansallinen lainsäädäntö täyttää unionin petosdirektiivin velvoitteet kaikilta osin riittävän yksiselitteisesti. Nostan yhden esimerkin täältä, mitä hallituksen esityksessä täydennetään, eli pakkokeinolakia ja poliisilakia ehdotetaan täydennettäväksi muun muassa siten, että ylimääräistä tietoa saa käyttää myös Euroopan unionin varojen väärinkäytön selvittämiseksi. Tämä ylimääräinen tietohan on muun muassa sitä, että telekuuntelua kun käytetään, niin sieltä saatu ylimääräinen tieto on mahdollista myös käyttää jatkossa.

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

Elikkä pidän erittäin tärkeänä ja hyvänä, että esitys viedään eteenpäin, ja mietintö olikin yksimielinen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

17.19 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos lakivaliokunnan puheenjohtajalle. — Euroopan unionin komissio on antanut Suomelle 1.6.2023 perustellun lausunnon, jonka mukaan Suomen lainsäädäntö ei ole kaikilta osin riittävä niin sanotun unionipetosdirektiivin täytäntöönpanon osalta. Esityksen tarkoituksena on täydentää unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjuntaa rikosoikeudellisin keinoin koskevan direktiivin täytäntöönpanoa. Direktiivin kansallisen täytäntöönpanon edellyttämät lainmuutokset ovat tulleet Suomessa voimaan 1.4.2019.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia, pakkokeinolakia, rikosrekisterilakia, rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annettua lakia, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettua lakia, esitutkintalakia, liiketoimintakiellosta annettua lakia sekä poliisilakia. Muutoksilla tarkennetaan eräiden EU:n taloudellisia etuja vahingoittavien rikosten rangaistavuuden alaa muun muassa yritysten osalta sekä oikeushenkilön rangaistusvastuun alaa.

Arvoisa rouva puhemies! Esitys sisältää muutoksia muun muassa Euroopan unionin varojen väärinkäyttöön, joka säädettäisiin rangaistavaksi erillisellä rangaistussäännöksellä, ja tämän rikoksen yritys säädettäisiin nimenomaisesti rangaistavaksi. Lisäksi oikeushenkilön rangaistusvastuuta sovellettaisiin lahjuksen ottamista, lahjuksen ottamista kansanedustajana ja Euroopan unionin varojen väärinkäyttöä koskeviin rikoksiin, kun rikos vahingoittaa tai todennäköisesti vahingoittaa unionin taloudellista etua. Oikeushenkilön rangaistusvastuuta sovellettaisiin tällöin myös julkisen vallan käytössä tehtyyn rikokseen, kun oikeushenkilö, jonka puolesta tai hyväksi rikos on tehty, ei ole valtio tai muu julkisoikeudellinen oikeushenkilö sen käyttäessä julkista valtaa rikoksen tekemisen yhteydessä tai julkinen kansainvälinen järjestö.

Muutokset kohdistuvat myös pakkokeinolakiin, poliisilakiin ja rikosrekisterilakiin, joihin tehtäisiin tarvittavat muutokset, jotka johtuvat ehdotetuista rangaistussäännösten muutoksista.

Direktiivin velvoitteiden voidaan katsoa käytännössä toteutuvan kattavasti kyllä jo nykyisin. Tässä esityksessä on kysymys kuitenkin ennen muuta siitä, että lainsäädäntö vastaa riittävän yksiselitteisesti direktiivin vaatimuksia. Merkitykseltään lainmuutosten arvioidaan olevan verrattain vähäisiä.

Arvoisa rouva puhemies! Lainsäädäntöömme tehtävät muutokset ovat tärkeitä, sillä nykyinen lainsäädäntömme ei välttämättä kata EU:n varojen väärinkäytön yrityksiä riittävän yksiselitteisesti direktiivin edellyttämässä laajuudessa. Vaikka joitakin yrityksiä voidaan rangaista nykyisellä lainsäädännöllä, on olemassa tilanteita, joissa lain riittävyys ei ole täysin selvää. Direktiivin sanamuoto velvoittaa säätämään rangaistavaksi jo yritykset suorittaa ennakkollisia toimia varojen väärinkäyttämiseksi. Tällaisia ovat muun muassa varojen sitominen tai osoittaminen väärään käyttötarkoitukseen.

Nykyiset säännökset eivät välttämättä kata näitä tilanteita riittävän selkeästi, mikä voi johtaa tulkintaongelmiin ja lainsäädännön epäselvyyteen. Erityisesti virka-aseman väärinkäytön ja kansanedustajien tekojen osalta voi olla tilanteita, joissa nykyiset säännökset eivät kata yrityksiä ennakkollisista toimista, jotka eivät ole johtaneet varsinaiseen vahinkoon

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

tai rikoksen toteutumiseen. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa toimintaa ei voida rangaista, vaikka se täyttäisi direktiivin edellyttämän yrityksen käsitteen. Vaikka tällaisia tilanteita ei ole vielä esiintynyt käytännössä, on tärkeää varmistaa, että lainsäädäntö täyttää direktiivin velvoitteet selkeästi ja yksiselitteisesti. On myös tärkeää, että pyrimme pitämään kiinni avoimuudesta sekä virkamiehiin ja kansanedustajiin liittyvästä luottamuksesta, jolla ennalta estämme järjestelmien rapautumista. Tästä syystä on tarpeen muuttaa lakia niin, että EU:n varojen väärinkäytön yritykset säädettäisiin rangaistavaksi nykyistä selkeämmin ja kattavammin. Muutokset parantaisivat lainsäädännön selkeyttä ja vastaisivat direktiivin asettamiin vaatimuksiin samalla säilyttäen asianmukaiset oikeussuojakeinot ja viranomaisten toimivaltuudet. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

17.23 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On todella hyvä, että julkisten varojen käyttöön kiinnitetään yhä enemmän huomiota. Euroopan unionissa, kuten tiedämme kaikki, on tapahtunut erilaisia rahojen väärinkäytöksiä. Se on joillakin alueilla jo melkein legenda, että siellä niitä rahoja on käytetty ilman minkäänlaisia suunnitelmia jopa sellaisiin tarkoituksiin, jotka ovat selvästi rikollisia tekoja. Elvytyspaketti lienee tehnyt siinä maailmanennätyksen. Kun on kuullut ja esimerkiksi Euroopan unionin tilintarkastustuomioistuimen lausuntoja lukenut muutamia, niin kyllä se on niin leväperäistä rahankäyttöä, että jos esimerkiksi Suomen kunnissa — jokainen meistä tietää kuntatalouden, miten sitä hoidetaan — olisi hoidettu valtuutettujen tai virkamiesten toimesta taloutta niin keltotomilla tavoilla, niin olisi käräjäoikeuksissa kyllä tungosta. Ihan varmasti olisi. Mutta hyvä näin, että saadaan nämä direktiivit ja lait sille tasolle, että julkisten varojen väärinkäyttöä pystytään estämään. Koskaanhan sitä täydellisesti ei pystytä estämään, mutta hyvä, että suunta on oikea.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä on yksi merkittävä tapahtuma, jonka tunnen sydämessäni parhaillaan: perussuomalaiset ovat käyttäneet tässä keskustelussa erittäin lämpimiä puheenvuoroja Euroopan unionista. Muistan, että aikanaan kun kunnioittamani jo veteraani-edustaja Timo Soini käytti täällä puheenvuoroja, hän aloitti aina, että ”siellä EU, missä ongelma”. Nyt on tästä ajasta näköjään menty aika paljon eteenpäin, niin että voisi sanoa, että tämä on oikeastaan minun vaatimattoman poliittisen urani aikana historiallinen päivä, kun tämä sanonta ”siellä EU, missä ongelma” — vai oliko se päinvastoin, mutta joka tapauksessa — joutuu näköjään nyt romukoppaan. Voin sanoa, että olen erään poliittisen urani ison rajapyykin ohittanut, kun tämän sain kuulla teidän kertomananne. Kiitän siitä. [Arja Juvonen: Rötösherrakuri EU:ssakin! — Juho Eerola pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No, otetaan vastauspuheenvuoro. — Edustaja Eerola.

17.25 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hienoa, että ollaan saatu olla mukana edustaja Hoskonen tällaisessa historiallisessa hetkessä täällä eduskunnassa. On tulkittu, että pidämme EU-myönteisiä puheenvuoroja.

Mielestäni tuossa edustaja Vornanen omassa puheenvuorossaan kiteytti tämän meidän uuden asennon aika täydellisesti, kun hän sanoi, että nykyinen realiteetti on se, että me

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

olemme Euroopan unionin jäsen, pidimmepä siitä tai emme. Olkoon se meidän linjamme tästä eteenpäin sitten tämä. — Kiitokset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten edustaja Autto.

17.26 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! On ollut erittäin mukavaa kuunnella tätä rakentavaa EU-keskustelua, ja uskonpa, että itse asiassa tässä puheenvuorossakin saat vielä tapailla eräänlaista historiallista merkkipaalua. Se saattaa edustaja Hoskosta kiinnostaa, kun hän on tänään tällaista päivää saanut elää, että voi tehdä merkintöjä aikakirjoihin.

Mutta mennään, arvoisa rouva puhemies, ensin tähän itse hallituksen esitykseen ja mietintöön. Tuossa edellähän lakivaliokunnan erittäin taitavaksi tunnettu puheenjohtaja Eerola esitteli mietinnön, ja lakivaliokunnassa on tehty hyvää työtä mietinnön suhteen, josko totta kai myöskin valtioneuvoston piirissä, kun on valmisteltu tätä hallituksen esitystä. Meillä suomalaisillahan on sillä tavalla hieno tilanne, että Suomi lienee ei vain Euroopan unionissa vaan koko maailmassa vahvimpia oikeusvaltioita, ja meillä laki ja toisaalta oikeusturva ja lainkäyttö ovat vahvalla tasolla. Mitä tulee esimerkiksi korruption torjuntaan yhteiskunnassa, niin monissa kansainvälisissä vertailuissa arvioidaan, että Suomi on maailman vähiten korruptoituneimpia ellei kaikkein vähiten korruptoitunut maa. Tämä on tietysti asia, josta meidän tulee pitää kiinni jatkossakin. On myös tärkeää, että Suomi on monella tavalla hallintonsa osalta kaikkein läpinäkyvin maa, ja myös esimerkiksi median toimintaedellytyksiä arvioitaessa Suomi sijoittuu aivan maailman kärkeen. Tämähän on todella tärkeää ja välttämätöntä, että media pystyy toimimaan siinä omassa vastuullisessa ja tärkeässä roolissaan, niin kuin itsekin ehkä tykkäävät kutsua, vallan vahtikoirana. Elikkä katsovat perään, että kaikki asiat menevät lakien ja asetusten mukaan oikein.

No, arvoisa rouva puhemies, niin kuin edellä pidetyissä hyvissä puheenvuoroissa on käynyt ilmi, Euroopan unionihan on kasvanut koko maanosamme yhdistäväksi yhteisöksi, ja Euroopan unionin toiminnassa liikkuvat tietysti myös valtavan suuret taloudelliset voimavarat, jotka houkuttavat piiriinsä myös potentiaalisia väärinkäytöksiä. On tärkeää, että näihin väärinkäytöksiin jämäkästi puututaan, ja tämä unionipetosdirektiivi tietysti sitä varten on säädetty. On mielestäni tärkeää, että vaikka Suomi on monella tapaa mallimaa näissä asioissa, niin myös Suomi sitten omaan lainsäädäntöönsä tuo riittävän selkeät kirjaukset ja riittävän selkeät lakipykälät siitä, että nämä direktiivin vaatimukset myös meidän lainsäädännössä täyttyvät, ja tässä nimenomaisessa tapauksessa nimenomaan myös siitä, että edes yritys käyttää väärin EU-varoja säädetään rangaistavaksi. On myös hienoa, että suomalaisen oikeusjärjestelmän erityispiirteitä on pystytty tunnistamaan, ja valiokunnassa on käytetty aikaa tähän, niin kuin lain valmistelussakin on ratkottu sitä, että tosiaan tämä virkamiesmäärittely ja se ero, joka on päätöksentekijöillä ja virkamiehillä, pystytään sitten ratkaisemaan Suomen oikeusjärjestelmän kannalta kestäväällä tavalla.

Kaiken kaikkiaan siis todella arvokasta, rouva puhemies, että tämä mietintö on nyt ensimmäisessä käsittelyssä, ja hyvillä mielin varmasti voimme juuri tässä muodossa asian hyväksyä.

Kun tässä on tätä rakentavaa EU-keskustelua käyty, haluan tosiaan tuoda tällaisena pääministeri Orpon hallituksen rakentavan EU-vaikuttamisen yhtenä hyvänä esimerkkinä myöskin koko eduskunnan tietoon sen, mikä ehkä myös jo tiedotusvälineiden kautta on tietoonne tullut, että tässä paljon eduskuntaakin viime viikolla puhuttaneessa yritysvastuudi-

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

rektiivissä tosiaan puheenjohtajamaa Belgia on nyt tuonut pöytään senkaltaisen tekstiesityksen, jossa Suomen niin valtioneuvoston omassa kannassaan kuin suuren valiokunnan muodostamassa eduskunnan kannassa ilmaistuihin huoliin on nyt vastattu.

Tämä on mielestäni, nyt kun edustaja Hoskonen on täällä kaivannut näitä historiallisia esimerkkejä, esimerkki siitä, että kyllä, EU:ssa voidaan vaikuttaa. Rakentavalla, kriittisellä otteella pääministeri Orpon hallitus on mielestäni nyt historiallisella tavalla muuttanut Suomen otetta EU-asioden hoitoon ja ollut edistämässä senkaltaista kompromissia, joka vastaa niihin vakaviin huoliin Suomen oikeusjärjestelmän osalta, joita Suomen eduskuntakin on suuren valiokunnan lausunnon myötä ollut ilmaisemassa. Tämä on mielestäni merkittävä historiallinen muutos, ja tätä linjaa on mielestäni hyvä jatkaa, yhteistä Eurooppaa rakentaen sellaisella otteella, joka kuitenkin huomioi Suomen erityispiirteet. Ja kun näin toimitaan, EU saavuttaa vahvan legitimitetin eri jäsenmaissa.

Tässä tapauksessa Suomella on ollut omia huoliaan, ja on aivan eri asia vielä, miten tämä mahdollinen direktiivi sitten huomenna tuolla Coreperissa elikkä neuvoston pysyvien edustajien kokouksessa etenee, koska monet muutkin maat ovat ilmaisseet omia huoliaan asiaan liittyen. Mutta Suomi ei enää ole millään tavalla äänetön yhtiömies, kun EU-lainsäädäntöä tehdään, vaan me tuomme omat huolestamme rakentavalla tavalla esiin, pyrimme vaikuttamaan siihen, että tärkeisiin lainsäädäntöhankkeisiin, kuten tähän, löydetään yhteinen kestävä ratkaisu, ja niitä viedään sitten yhdessä eteenpäin. Tosiaan asia on sitten vielä suurten jäsenmaiden käsissä, että eteneekö se lopullisesti, mutta Suomi on oman rakentavan osansa tehnyt.

Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä on näitä myönteisiä EU-puheenvuoroja käytetty useita, niin halusin tämänkin nyt koko eduskunnan tietoon tässä tuoda. [Aki Lindén: Sopivasti oppositiokin kiritti!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

17.33 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on varsin hyvin avattu tämän esityksen sisältöä, ja en sitä lähde enää erikseen purkamaan. Ja myöskin ilo on ollut nähdä, miten hyvässä hengessä se on tehty.

EU:ssa liikkuu tosiaan valtavat rahat, ja varojen väärinkäyttöä on pyrittävä kaikin keinoin estämään. Tämä esitys onkin hyvää jatkumoa sille korruption vastaiselle työlle, jota EU:ssa on tehty, niin että kyllä se EU ehkä johonkin hyväänkin pystyy.

Tässä esityksessä on hyvää myöskin se, että esitetyt säännökset koskevat myös kansanedustajia. Ei voi olla niin, että jokin yhteiskunnallisesti merkittävä päättävä taho olisi vakavaan yhteiseen omaisuuteen liittyvässä rikoksessa lain kouran ulottumattomissa. Sen suhteen näistä on hyvä säätää, jotta myöskin estävä vaikutus tämän tyyppiselle toiminnalle olisi.

Siksi tämä esitys onkin kannatettava, vaikka se tulee EU:sta, jonka hirveä ystävä valitettavasti en ole. On pakko todeta, että kai sieltä tosiaan tulee jotain hyvääkin, vaikka kokonaisuus taitaa edelleen olla varsin paljon pakkasen puolella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Niemi.

17.34 Veijo Niemi ps: Kiitos, arvoisa rouva puheenjohtaja! Olen erittäin tyytyväinen laki-valiokunnan puheenjohtajan edustaja Eerolan esitykseen ja kertomukseen siitä, millä ta-

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

valla on tarkoitus muuttaa näitä sääntöjä ja lakeja. Useampana vuonna meillä tarkastusvaliokunnassa on käynyt EU:n tilintarkastustuomioistuimen edustaja, joka on kertonut ikään kuin sellaisena automaationa, että, juu, kyllä täältä nyt joka vuosi taas näitä miljoonia lähtee ja lähtee. Minään vuonna siihen ei ole saatu minkäänäköistä muutosta. Se on valtavia summia, mitä menee sitten erilaisille petosjutuille ynnä muille vuosittain. Toivottavasti saadaan niin paljon tiukennettua näitä lakeja ja sääntöjä, että tähän saadaan oikeasti muutos. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

17.35 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä lyhyesti lopuksi tästä asiasta. Todellakin lakivaliokunnan puheenjohtaja Eerola esitti kyllä hyvin perustellun puheenvuoron, jonka tämän mietinnön esittelypuheenvuorossa äsken saimme kuulla. Hyvä näin, että yhteisten varojen käytön laillisuus edistyy. Se on rapautunut tuolla Keski-Euroopassa, varsinkin eteläisessä Euroopassa, Välimeren rannoilla. Sieltä kuullaan aina näitä kauhutarinoita, minne on mikäkin miljardi tai miljoona käytetty. Tälläkin hetkellä elvytyspaketin rahojen käyttö on vähän sitä sun tätä.

Tapasin tilintarkastustuomioistuimen yhden tuomarin, Hannu Takkulan, tässä hiljattain, ja keskusteltiin tästä asiasta. Onhan se aika käsittämätöntä, että siellä on miljardeja jaettu ja ei ole ollut mitään suunnitelmia. Ja jos ei ole suunnitelmia ja valvontaa, niin on syytä epäillä ainakin suomalaisen mittapuun mukaan erittäin merkittävistä väärinkäytöksistä. En usko, että tällä lailla tai direktiivillä pystytään sitä karsimaan, mutta ainakin tie on valittu oikein.

Mitä tulee sitten näihin hyviin menestyksiin tuolta Euroopan unionista, mitä juuri saimme tässä kuulla ja mihin suuren valiokunnan puheenjohtaja Autto ansiokkaasti omassa puheenvuorossaan palasi, toivoisin, että nyt tässä kotimaisessa energia-asiassa päästäisiin vihdoin ja viimein eteenpäin. Nimittäin tilanne on Suomessa nyt sellainen, että vaikka turve-sanaa ei tässä salissa saa käyttää, niin kyllä hyvänen aika, jos Etelä-Euroopasta tänne ajetaan muovijätettä poltettavaksi ja kotimaista energiaa emme saa käyttää, onhan se nyt oikeusmurha pahimmasta päästä. Ja meillä on edessä semmoiset ajat nyt — arvoisat edustajakollegat, haluan sanoa tämän painokkaasti — että jos me näitä mahdollisuuksia, mitä Euroopan unioni on meiltä estänyt, emme ota nyt aidosti käyttöön, olemme todella isoissa vaikeuksissa. Asiaan tämä ei kuulunut — pahoittelen, puhemies, että tähän pienen sivuloi-kan tein — mutta kun kerran Euroopan unionissa tällaisia uusia avauksia tehdään, niin toivon että te suuren valiokunnan puheenjohtajana, arvoisa kollega, otatte tämän esille, koska se on maailman puhtain teko, jos me saamme omiamme hoitaa täällä kunnolla. Sillä säästämme myös niitä paljon puhuttuja yhteisiä rahoja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

17.37 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hoskosen myönteisiin EU-puheenvuoronekemyksiin, mitä löytyy tälle puolelle, haluan omalta osaltani sitä todentaa sillä, että Suomi taisi maksaa ja taitaa maksaa tälläkin hetkellä noin 2,3 miljardia euroa EU:lle. Minusta on äärettömän tärkeää, että meillä on mekanismit, joilla väärinkäytöksiä valvotaan siltä osin. Jos EU:lta jotain myönteistä tähän suuntaan on tulossa, niin tämä on kyllä varmasti yksi niistä. Tiedetään, että varsinkin Etelä-Euroopassa on hyvin erilainen

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

näkemys meidän tukien tai EU-rahojen toisenlaisestakin käytöstä, ja siellä myös päättäjät ja luottamushenkilöt ovat ehkä saattaneet jopa olla näitten väärinkäyttöjen kohteena myöskin. Kyllä teen mielelläni päätöksiä sen eteen, että näitä korruptioaiheita tai väärinkäytöksiä saataisiin kiinni siltäkin osin. Tämä on vain Suomen etu kaikkienensa. — Kiitos. [Aki Lindén: Taitaa olla yli kolme miljardia tällä hetkellä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Juvonen.

17.38 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tämän lakiesityksen tarkoituksena on vahtia myös suomalaisten rahoja siellä EU:ssa, eli Euroopan unionin varojen väärinkäytöksiä on ennalta ehkäistävä. Se vanha sanontahan menee niin, että kun kissa on pois, niin hiiret ovat pöydällä, ja sen takia on tärkeää tietää, mihin meidänkin lähettämät rahat menevät. Mikään rikollinen toiminta ei saa vahingoittaa unionin toimintaa, tai niitä varoja ei saa käyttää väärin. Myös siltä osin, jos meinaa käyttää ja jos todennäköisesti vahingoitetaan unionin taloudellista etua, on hyvä, että siellä on sitten vahtikoirat ja vahti päällä ja näihin tällaisiin rikoksiin pystytään puuttumaan. Siinä mielessä tämä on realistinen esitys, ja on hyvä, että nyt lakia täydennetään niiltä osin, mitä vuonna 2019 ei vielä tapahtunut.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 105/2023 vp sisältyvien 1.—8. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien luettelosta ja rekisteristä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 104/2023 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 1/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 1/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelua. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Sirén tulee esittelemään.

Keskustelu

17.40 **Saara-Sofia Sirén kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen tarkoituksena on panna osaltaan täytäntöön syöpädirektiivin neljäs päivitysdirektiivi. Tässä laajennetaan syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien luettelosta ja rekisteristä annetun lain soveltamisala kattamaan lisääntymiselle vaaralliset tekijät ja lisääntymiselle vaarallisille tekijöille altistuvat työntekijät. Työnantajan tulee pitää luetteloa myös lisääntymiselle vaarallisista tekijöistä ja niille altistuvista työntekijöistä sekä säilyttää nämä altistumistiedot viisi vuotta viimeisen tiedon

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

merkitsemisestä. Näitä tietoja lisääntymiselle vaarallisille tekijöille altistuneista työntekijöistä ei ilmoiteta eteenpäin Työterveyslaitoksen ASA-rekisteriin.

Valiokunnan kuulemisissa nousi esiin joitakin huolia ja myös erilaisia näkemyksiä liittyen altistumistietojen säilytyspaikkaan ja säilytysaikaan. Hallituksen esityksen mukaiseen säilytyspaikkaan ja säilytysaikaa koskevaan sääntelyyn on valiokunnan saaman selvityksen mukaan päädytty erityisesti arvioimalla syöpädirektiivin ja kansallisen ASA-lain tarkoitusta sekä myös henkilötietojen suojaan liittyviä kysymyksiä. Lisääntymiselle vaarallisilla tekijöillä ei tunneta sellaisia vaikutuksia terveyteen, jotka ilmenisivät vasta vuosikymmenten kuluttua altistumisesta ja joiden osalta altistumisen ja sairastumisen välinen syy-yhteys olisi osoitettavissa samalla tavalla kuin työperäisten syöpien kohdalla. Esityksessä ehdotettu säilytysaika täyttää myös yleisen tietosuojasetuksen tietojen minimoinnin ja säilyttämisen rajoittamisen edellytykset.

Arvoisa puhemies! Tämä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan yksimielinen mietintö pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttumattomana. Lisäksi nostan esille mietinnöstä vielä sen, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää toivottavana, että tulevaisuudessa säilytys- ja kirjaamisvelvoitteisiin liittyvä sääntely aiheuttaisi yrityksille mahdollisimman vähän hallinnollista taakkaa. Yksimielinen mietintö siis kysymyksessä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Sitten edustaja Juvenen.

17.43 Arja Juvenen ps: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien luettelosta ja rekisteristä. Esityksen mukaan lain soveltamisala laajenisi kattamaan lisääntymiselle vaaralliset tekijät ja lisääntymiselle vaarallisille tekijöille altistuvat työntekijät.

Tämä esitys on hyvä, ja sen tarkoitus on suojella työntekijöitä syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville tekijöille ja perimän muutoksia aiheuttaville aineille altistumiselta työssä, jossa tällaisia altistumisia saattaa tapahtua.

Vuonna 2019 käsitelimme täällä yleisesti tätä ASA-rekisteriä, ja sitä käsitellään myös tässä valiokunnan mietinnössä. Täällä lähetekeskustelussa nostin esille myös sen, tulisiko nämä tiedot kirjata myös sinne ASA-rekisteriin, koska tällaista myös asian valmistelussa asiaa kommentoivien asiantuntijalausunnoissa otettiin esille, ja nyt sitten kuitenkin päätetään, että näin ei tulla tekemään.

Mikä se ASA-rekisteri on? Sehän on lakiin kirjautuva rekisteri, jonne työnantaja on velvoitettu kirjaamaan erilaisia syöpäaltistumia ja myös niitä, jotka vaikuttavat mahdollisesti perimään. Tämä kuuluu myös esimerkiksi, jos työntekijä on keikkalainen eli ei ole työsuhhteessa, myös sitten tämän yrityksen tehtäviin, joka työntekijän on välittänyt. On erittäin tärkeää, että ASA-rekisteriin kirjataan tietoja ja ne säilyvät sitten myös siellä.

Kaiken kaikkiaan kaikki toiminta myös työelämässä siihen, että ihmiset ja työntekijät eivät altistu erilaisille syöpävaarallisille aineille, on tärkeää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

17.45 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tuossa kuulumme alkuun työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtajan hyvän kattauksen ja kertomuksen siitä, mi-

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

tenkä valiokunnassa tämä asia on edennyt ja että olimme yksimielisiä. Otin silti puheen-
vuoron. Arvelin vielä täydentää, mutta eipä paljon täydennettävää jäänyt, kun nimen-
omaan valiokunnan puheenjohtaja totesi hienosti, että siellä mietinnössä on näin, että työ-
elämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää toivottavana, että tulevaisuudessa säilytys- ja kirjaa-
misvelvoitteisiin liittyvä sääntely aiheuttaisi yrityksille mahdollisimman vähän hallinnol-
lista taakkaa. Juuri näin, tämä oli tärkeä kirjaus sinne. Samalla myös, kuten puheenjohtaja
totesi tuossa, kävimme keskustelua valiokunnassa laajasti siitä, että nimenomaan tämä kir-
jaamisen aikamääre voisi kenties olla pitempi, ja nimenomaan siitäkin, minnekä niitä kir-
jaamisia sitten säilytettäisiin, käytiin hyvää keskustelua. Valiokunnan puheenjohtaja nämä
hyvin toi esiin, joten tässä tämä minun lyhyt kertaukseni asiasta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

17.46 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä asia on täällä hyvin esitelty, joten
en lähde sitä toistamaan, mutta eräitä ajatuksia tämän asian tiimoilta: Kiinnitän huomiota
siihen, että täällä mainitaan tämän lain valmistelusta seuraavaa: ”Esitys on valmisteltu so-
siaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivan, työturvallisuussäännöksiä valmistelevan
neuvottelukunnan asettamassa kolmikantaisessa HTP-jaostossa. Jaostossa ovat olleet
edustettuina sosiaali- ja terveysministeriö, Työterveyslaitos, Elinkeinoelämän keskusliitto
EK, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, Teollisuusliitto, Kemianteollisuus ja
aluehallintovirastojen työsuojelun vastualueet.” No, ymmärsitte nyt varmaan, miksi nos-
tin tämän esille, eli onneksi meillä on asioita, jotka etenevät kolmikannassa ja joista saa-
daan neuvottelutuloksia aikaiseksi. No, tämä on kaikille yhteinen, hyvä asia, ja sen takia
varmasti näin.

No, sitten itse syövästä: Ei tietenkään nyt tässä paikalta pidettynä mitään esitelmää, mut-
ta meidän kaikki tiedämme, että tällä hetkellä meillä joka kolmas suomalainen sairastuu
elämänsä aikana syöpään. Uusia tapauksia on noin 35 000 vuodessa, ja kuolemantapauk-
sia syöpäsairauksien takia — nimenomaan monikossa, koska kyseessä on sairausryh-
mä — on noin 13 000. Se on työikäisillä kaikkein yleisin kuolinsyy, ja sitten koko väestö
huomioon ottaen toiseksi yleisin. Syöpäjärjestöt ovat esittäneet, että meillä pitäisi hallitus-
ohjelmassa ja sen myötä sitten täällä eduskunnassakin edistää syöpästrategiaa. Sitä ei kui-
tenkaan hallitusohjelmassa ole. Kun siitä keskusteltiin — eli otettiin kriittisesti esille, mik-
si sitä ei ole — niin kerrottiin, että se oli kyllä hallitusohjelman taustapapereissa ja sitä
asiaa voidaan edistää, vaikka se ei sinänsä ole siellä hallitusohjelmassa. Syöpäjärjestöjen
esitys eduskuntatavoitteiksi on aivan erinomainen. Siinä käydään läpi ennaltaehkäisy, tut-
kimustoiminta, hoitojärjestelmät, eriarvoisuus, lääkehoito ja myös ympäristötekijät. Syö-
pähän on monella tavalla hyvin ympäristöriippuvainen sairaus, ja myös ennaltaehkäisyssä
pitäisi aika laseasti asioita katsoa, ottaa sitten jopa ympäristö- ja ilmastokysymykset huo-
mioon. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

17.48 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti tästä asiasta vain sen
verran, että on yksimielinen mietintö ja tämä asia, mitä käsitellään, on äärimmäisen vaka-
va. Maailma kemikalisoituu, ja yhä enemmän vaarallisia kemikaaleja liittyy ihmisten työ-
elämään. Tässä yhteydessä työsuojelu tietysti nousee tärkeäksi, koska ihmiset, jotka ovat

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

tekemisissä tällaisten aineiden kanssa, pitää kyllä kunnolla suojata. Onhan meillä tästä ihan äskettäinen esimerkki: kun korona iski, niin kyllä työsuojeluun silloin kiinnitettiin huomiota. Itsekin kun jouduin koronatestissä käymään, niin voi sanoa, että se sairaanhoitaja, tai kuka hän nyt siellä suojahuppujen takana olikaan, en ole ihan varma, kumpi hän oli, oliko mies vai nainen, niin hyvin suojattu oli, että varmasti minulla epäilty koronatartunta ei häneen olisi voinut tarttua. Elikkä tämä tarkoittaa sitä, että meidän pitää yhä huolellisemmin näistä aineista tietoa saada, ja ennen kaikkea pitää olla listoilla, mitkä aineet ovat vaarallisia, jotta osataan varoa niitä. Hyvä, että tällaisia lakiesityksiä tulee.

Toivon, arvoisa rouva puhemies, vielä, että tämä lääketieteen tietämys, mikä Suomella asioissa on, mitä äsken edustaja Lindén hyvin kuvasi, otetaan vakavasti. Ja onhan meillä tietenkin Euroopan unioniinkin päin annettavaa, niin että me emme ole pelkästään tiedon saajia sieltä, vaan kyllä Suomi on tässä asiassa ja muissa työsuojelun puolella erittäin pitkälle kehittynyt valtio.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

17.50 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Täällä on hyvin kommentoitu tätä lakiesitystä. Olisin tuohon lisännyt sen verran, että kun työpaikoilla on nämä kemikaaliluettelot, niin kuinka moni niitä sitten lukee. Opiskelijoille koulutusvaiheessa näistä tietysti käydään keskustelua ja korostetaan, että aina täytyy katsoa käyttöturvallisuustiedotteet ja mitä sitten siellä työpaikalla, missä työskentelette, hyllyistä löytyy ja mitä ne sitten sisältävät. No jos sitten kuitenkin kävisi niin, että aikaa tai kiinnostusta ei ole, niin tämä ASA-rekisteri on yleensä sellainen, mikä kiinnostaa. Ihmiset ovat kuitenkin kiinnostuneet siitä, mitkä aineet aiheuttavat kenties syöpää, ja nyt kun nämä lisääntymiseen vaikuttavat aineet lisätään siihen, etenkin koska tämä koskee niin naisia kuin miehiäkin, nämä toivottavasti sieltä huomiodaan.

Kokonaisuudessaan tämä lakiesitys on erittäin hyvä. Tässä vuonna 2021 kun tätä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kemikaalituoterekisteriä setvittiin, niin sieltä huomattiin, että noin 70 tuotetta puuttuu siitä. Nyt saadaan myös sitten nämä tähän luetteloon mukaan, koska sinne nyt lisätään lisääntymiselle vaaralliset aineet. — Ei muuta. Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen.

17.51 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on sitoutunut Agenda 2030:n kestävä kehityksen tavoitteiden eteenpäinviemiseen, ja tämäkin lakiesitys, joka nyt tässä meillä on käsittelyssä, tukee sitä. Täällä Agendassa on kaiken kaikkiaan 17 eri tavoitetta, ja yksi alatavoite liittyy terveyden edistämiseen ja tarttumattomien tautien lisääntymiseen, ja sitähän tämä syöpä juurikin on. Se on tarttumaton tauti, ja meidän tulee kohdistaa kaikki voimat siihen, että voimme näitä tapauksia ennaltaehkäistä, ja se, että työelämä on turvallista ja työntekijät eivät altistu erilaisille syöpää aiheuttaville aineille, on todella tärkeää. Sen tulee olla keihäänkärki, kun työelämää kehitetään ja siellä työsuojeluvaltuutetut tarkkailevat turvallista työympäristöä.

Ennen muinoin käytettiin paljon asbestia rakentamisessa, ja edelleen vanhoista taloista sitä löytyy. On todettu, että kun asbesti ja tupakka liitetään yhteen, niin se riski saada keuhkosyöpä on kymmenkertainen. Ja kyllä huolissani luin myös noita tilastoja vuodelta 2022,

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

joissa esimerkiksi naisten syöpätapauksien kohdalla keuhkosityöpäkasvaimet olivat jo sielä likipitäen rintasyövän yläpuolella, eli niitä tapauksia on todella paljon.

Jätin juuri ministerille kirjallisen kysymyksen liittyen siihen, että syöpätapaukset tode- taan nopeasti ja asianmukaisesti, koska olemme saaneet julkisuudesta lukea viime aikoina hyvin raadollisia otsikoita ja kertomuksia siitä, kun nuoren ihmisen syöpä esimerkiksi on jäänyt toteamatta. Pidän tärkeänä sitä, että tämän sote-uudistuksen keskellä niin julkinen sektori kuin yksityinen sektori toimivat sillä tavalla käsi kädessä ja yhdenvertaisesti ja ta- salaatusesti, että syöpätapaukset havaitaan niissäkin tilanteissa, kun sitä ei välttämättä osata epäillä. Ikäihmisten kohdalla yksi hyvä keino esimerkiksi on tämä keuhkokuva eli thoraxkuva, joka paljastaa muun muassa näitä keuhkosityöpiä, joista esimerkiksi työelämäs- sä asbestin kanssa kohtaamisiin joutuneet ihmiset ehkä tällä hetkellä kärsivät, ja he ovat juurikin niitä yli 80-vuotiaita ikääntyneitä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 104/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen si- sällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Vaalirahoituksen valvonta vuoden 2023 eduskuntavaaleissa - Valtiontalouden tarkastus- viraston kertomus

Kertomus K 20/2023 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 1/2024 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjes- tyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 1/2024 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Tämän meille esittelee ensiksi edustaja Ojala-Niemelä. Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.54 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on vaalirahoit- tuksen valvonta vuoden 23 eduskuntavaaleissa ja Valtiontalouden tarkastusviraston kerto- mus, ja tämä tarkastusvaliokunnan mietintö on yksimielinen. Vaalirahoituslain 5 §:n mu- kaan eduskuntavaaleissa ilmoituksen vaalirahoituksestaan on velvollinen tekemään kan- sanedustajaksi valittu ja vaalien tulosta vahvistettaessa varaedustajaksi määrätty. Valtion- talouden tarkastusvirasto valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista. Vuoden 23 edus- kuntavaaleissa ilmoitusvelvollisia oli 273 henkilöä. He kaikki tekivät vaalirahoitusilmoi- tuksen eli ilmoituksen vaalikampanjansa rahoituksesta ja kuluista.

Vaalirahoitusilmoitusten perusteella vaalikampanjoiden kokonaiskulut olivat vuoden 23 eduskuntavaaleissa 10,2 miljoonaa euroa. Kokonaiskulut nousivat edellisistä vuoden 2019 eduskuntavaaleista, joissa ne olivat 9,6 miljoonaa euroa. Kaikkien ilmoitusvelvollis- ten keskimääräiset kampanjakulut olivat noin 37 540 euroa. Myös keskimääräiset kampan- jakulut nousivat jonkin verran edellisiin eduskuntavaaleihin verrattuna.

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

Vaalirahoitusilmoituksia vastaanottaessaan tarkastusvirasto varmistaa, että ilmoitukset sisältävät vaalirahoituslain edellyttämät tiedot lain tarkoittamalla tarkkuudella. Tarkastusvirasto pyysi kaikkia ilmoitusvelvollisia toimittamaan kampanjatiliotteella tai vastaavalla tavalla sellaisia ilmoitusta täydentäviä tietoja ja selvityksiä, jotka olivat tarpeen ilmoituksen oikeellisuuden ja riittävyyden tarkistamisessa. Yksi ilmoitusvelvollinen ei kuitenkaan toimittanut pyydettyjä tietoja ja selvityksiä tarkastusvirastolle. Virasto totesi hänen vaalirahoitusilmoituksensa muodollisesti oikein laadituksi, mutta muuten ilmoituksen sisältöä ei ollut mahdollista tarkistaa. Jos ilmoitusvelvollinen ei pyynnöstä huolimatta toimita tarkastusvirastolle pyydettyjä tietoja ja selvityksiä, ei virastolla ole vaalirahoituslain nojalla mahdollisuuksia velvoittaa ilmoitusvelvollista toimittamaan niitä.

Johtopäätöksensä tarkastusvirasto toteaa, että ilmoitusten tarkistamisen, ilmoitusvelvollisten toimittamien kampanjatiliotteiden tai vastaavien selvitysten ja heidän tekemiensä täydennysten jälkeen tarkastusviraston tietoon ei ole tullut seikkoja, joiden perusteella sillä olisi syytä epäillä vastaanottamiensa ilmoitusten oikeellisuutta.

Saamansa selvityksen perusteella tarkastusvaliokunta toteaa, että vaalirahoituksen valvontajärjestelmä vaikuttaa toimivan hyvin. Samalla valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota tarpeeseen selkeyttää vaalirahoitusilmoituksen tekemiseen käytettäviä lomakkeita. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa saaman tiedon mukaan monet kohdat lomakkeissa perustuvat lakiin eivätkä siten ole tarkastusviraston muutettavissa. Erityisesti tällaisten kohtien osalta valiokunta pitää tärkeänä, että lomakkeiden täyttöohjeet ovat mahdollisimman informatiiviset ja selkeät väärinymmärrysten minimoimiseksi.

Oikeusministeriössä on parhaillaan käynnissä lainvalmisteluhanke ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain, vaalilain, puoluelain ja kansalaisaloitelain muuttamiseksi. Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan muun muassa, että vaalikampanjalle 1 500 euron ja kuntavaaleissa 800 euron ja sitä suuremman lainanantajan nimi tulisi julkistaa. Jos lainanantaja olisi luottolaitos, riittäisi tieto, että kyseessä on luottolaitoksen myöntämä laina. Myös otetuista lainoista tulisi tehdä ajantasainen ilmoitus tarkastusvirastolle samalla tavoin kuin saadusta tuesta tehdään ajantasainen ilmoitus puoluelain 8 c §:n mukaisesti. Näillä muutoksilla lainoille luotaisiin samanlainen läpinäkyvyys kuin mitä tukien osalta säädetään voimassa olevassa lainsäädännössä. Ehdotetut muutokset sisältyivät viime vaalikauden päättyessä rauenneeseen hallituksen esitykseen 254/22. Myös tarkastusvaliokunta on käsitellyt niitä aiemmin sekä mietinnössään vaalirahoituksen valvonnasta vuoden 22 aluevaaleissa että lausunnossaan perustuslakivaliokunnalle hallituksen esityksestä 254/22. Valiokunta piti tuolloin ja pitää edelleen ehdotettua muutosta hyvänä vaalirahoituksen läpinäkyvyyden lisäämisen kannalta.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan myös muutosta puoluelain luetteloon asioista, joita ei pidetä tukena. Ehdotuksena on, että luetteloon lisättäisiin luottamushenkilömaksut sekä Euroopan unionin toimielinten ja muiden vastaavien kansainvälisten järjestöjen talousarvioon perustuvat suoritukset. Tarkastusvaliokunta on aiemmissa mietinnöissään lukuisia kertoja esittänyt, että ehdokas-, luottamushenkilö- ja kansanedustajamaksuja ei pidettäisi puolueelle annettuna tukena ja että puoluelain luetteloa täsmennettäisiin tältä osin.

Tarkastusvaliokunta pitää hyvänä, että esitysluonnokseen sisältyy valiokunnan useita kertoja esiin nostama kehittämiskohta puolulaissa ja että kyseistä lainkohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi edellä mainituilla lisäyksillä. Valiokunta tulee palaamaan vaalirahoitus- ja puoluelain kehittämistä koskeviin kysymyksiin, kun hallituksen esitys niihin liittyvistä säädösmuutoksista on valmistunut.

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

Tarkastusvaliokunnan päätösehdotus: ”Eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 20/2023 vp johdosta. Eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.”

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. — Sitten edustaja Juvonen.

17.59 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos tarkastusvaliokunnan puheenjohtajalle mietinnön esittelystä. — Kyseessä on siis vaalirahoituksen valvonta vuoden 2023 eduskuntavaaleissa ja Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus. Käsittelimme tämän valiokunnassa ja kuulimme, että vaalirahoitusilmoitusten perusteella vaalikampanjoiden kokonaiskulut olivat vuoden 2023 eduskuntavaaleissa 10,2 miljoonaa euroa. Vaalikampanjojen kokonaiskulut nousivat edellisistä eduskuntavaaleista. Kaikkien ilmoitusvelvollisten keskimääräiset kampanjakulut olivat noin 37 540 euroa, ja myös kampanjakulut keskimääräisesti nousivat jonkin verran edellisiin eduskuntavaaleihin verrattuna. Ulkopuolista tukea ilmoitusvelvolliset ilmoittivat saaneensa vaalikampanjoihinsa 7,8 miljoonaa euroa, mikä on paljon.

Tarkastusviraston mukaan tukea oli otettu vastaan myös tahoilta, joilta sitä ei vaalirahoituslain 4 §:n mukaan saisi vastaanottaa, mutta nämä tukisuoritukset eivät kuitenkaan ylittäneet laissa säädettyä 1 500 euron rajaa, jonka ylittyessä tuen arvo ja antaja on ilmoitettava vaalirahoitusilmoituksessa erikseen.

Mietinnössämme toteamme, että vaalirahoituksen valvontajärjestelmä vaikuttaa toimivan hyvin. Se oli erilaisten selvitysten perusteella todettavissa. Kuitenkin nostamme esille tässä mietinnössä sen, että olisi tärkeää selkeyttää vaalirahoitusilmoituksen tekemiseen käytettäviä lomakkeita. Ne kuitenkin perustuvat pitkälti lakiin ja eivät ole siten tarkastusviraston muutettavissa.

Oikeusministeriössä on parhaillaan käynnissä lainvalmisteluhanke ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain, vaalilain, puoluelain ja kansalaisaloitelain muuttamiseksi, ja se tulee eduskuntaan sitten jossakin vaiheessa. Tässä esitysluonnoksessa ehdotetaan muun muassa, että vaalikampanjalle 1 500 euron ja kuntavaaleissa 800 euron ja sitä suuremman lainan antajan nimi tulisi julkistaa. Ja mikäli lainanantaja olisi luottolaitos, niin riittäisi tieto, että kyseessä on luottolaitoksen myöntämä laina. Eli entistä avoimemmaksi halutaan tehdä tätä vaalirahoitusta.

Nostan esille vielä sen, mitä käsittelimme täällä, eli uhkasakon. Mikäli ilmoitusvelvollinen ei pyynnöstä huolimatta toiminta tarkastusvirastolle pyydettyjä tietoja tai selvityksiä, ei virastolla ole vaalirahoituslain nojalla mahdollisuuksia velvoittaa ilmoitusvelvollista toimittamaan niitä. Mutta keinona on mahdollisuus määrätä uhkasakko. Se on kuitenkin hyvin hankalasti ja vaikeasti käytettävissä oleva asia.

Kun tämä oikeusministeriössä käsittelyssä ja valmistelussa oleva lainvalmisteluhanke sitten saapuu, niin sitten tarkastusvaliokunnassa palaamme vaalirahoitus- ja puoluelain kehittämistä koskeviin erilaisiin kysymyksiin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 20/2023 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 18/2024 vp

7. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 8.3.2024 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.03.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen